Cena egz. 20 groszy | 14 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Do „Dziennika“ dołączamy co tydzień: Tygodnik Sportowy i Dodatek powieściowy
Redakcja otwarta od godziny 8–12 przed południem i od 4–7 po południu.
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 5. Przedstawicielstwa: w Toruniu, ul. Mostowa 17; w Grudziądzu ul. Toruńska 22; w Inowrocławiu, Król. Jadwigi 22/23; w Gdyni, Skwer Kościuszki 24, I ptr.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 2,95 zł. miesięcznie; 8,85 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3,34 zł. miesięcznie; 10,00 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 6,95 zł., zagranicę 9,25 zł. miesięcznie.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 12/14.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.

Telefony: Nr Zbiorowy **2650** (trzy przewody). — Oddział w Bydgoszczy 1299. | **Założyciel Jan Teska** | Telefony Przedstaw.: Toruń 1546, Grudziądz 1294, Gdynia 1460, Inowrocław 594.

Numer 288 | **BYDGOSZCZ, sobota dnia 17 grudnia 1938 r.** | **Rok XXXII.**

Czy Polska będzie czerwona?

Pisma socjalistyczne, a w szczególności warszawski „Dziennik Ludowy“ i również warszawski „Tydzień Robotnika“ pełne są przechwałek na temat szans wyborczych swego obozu. Nadspodziewanie duże zwycięstwo w Chełmży (12 mandatów) pozbawiło czerwonych towarzyszy równowagi. Czytamy w „Tygodniu Robotnika“, że w Bydgoszczy zdobędą prawdopodobnie 15 mandatów, a w Grudziądzu — 14. W ostatnich latach nie mieli w Bydgoszczy ani *jednego mandatu.* Poprzednio mieli ich 11, a stracili je dlatego, że poza jednym czy dwoma radnymi z ich strony nie odznaczyli się dodatnią pracą w samorządzie, a jedynie demagogicznymi popisami, które masom najnieszczęśliwszych żadnych korzyści nie przyniosły.

Trudno ocenić, jakie obecnie mają widoki. W ubiegłą sobotę odbył się tu wiec, o którego przebiegu prawdziwe hymny pieje znany p. Rusinek w Gdyni. Przemawiali tenże Rusinek i adwokat Pehr z Grudziądza (czy to rdzenny Polak?). Podobno nikt nie mruczał ani nie przeszkadzał, bo niech by się tylko odważył! Milicja socjalistyczna była bardzo czujną, jak się chwali p. Rusinek.

Z treścią wywodów p. Rusinka polemizować nie zamierzamy, bo to i tak do niczego nie prowadzi. Podobno Rada Miejska była do niczego, ale to się zmieni, gdy wejdą do niej „towarzysze“. Nie wiemy co prawda, skąd wezmą pieniądze na zaspokojenie wielu palących istotnie potrzeb, ale to już — ich rzecz. Obiecywać można dużo, ale dotrzymać trudno. Tak jest w Bydgoszczy i tak jest gdzie indziej.

Nas zastanawia inna rzecz. Otóż w „Dzienniku Ludowym“ czytaliśmy niedawno, że PPS walczy o *Polskę socjalistyczną.* Niech Bóg uchroni masy robotnicze przed taką Polską! Podobnie zaczęło się w Rosji i skończyło się na tym, że komuniści przelicytowali socjalistów i dziś robotnik jest — niewolnikiem, traktowanym gorzej niż bydlę robocze. Świadectwo tego stanu rzeczy wystawili ludzie nieuprzedzeni, byli komuniści jak Celine, Gide, Doriot i inni. Bat na niewolników dzierżyli i po części dzierżą dziś jeszcze żydzi.

W ogóle *żydzi są zakałą socjalizmu.* Powoływanie się organów socjalistycznych na dobre rezultaty rządów socjalistycznych w Szwecji, Norwegii, Danii i Anglii niczego nie dowodzi, bo tam żydzi w partiach socjalistycznych nie odgrywają tej roli, co u nas albo we Francji. Jakimi „popsujami“ życia publicznego są żydzi, tego najjaskrawiej dowodzi Francja. Tam żyd Leon Blum (prawdziwe nazwisko Karbunkelstein) doprowadził kraj na krawędź upadku, a dokończyć miał tego dzieła „towarzysz“ Jouhaux, prezes centrali socjalistycznych związków zawodowych, a jednocześnie członek Rady Banku Francji z milionowym uposażeniem. Za wywołanie strajku powszechnego pozbawiony został tej tłustej posady, nad czym nasi socjaliści gorzkie łzy leją. Milioner Blum, współwłaściciel fabryki broni Schneider Creuzot i milioner Jouhaux to zaiste godni obrońcy proletariatu!

Gdyby u nas socjaliści uzyskali takie wpływy jak we Francji, to niezawodnie wypłynął by niejeden żyd, a wtedy mieli by się z pyszna — polscy antysemici. Wiadomo bowiem, że między polskim socjalizmem a żydostwem istnieje zgrana „sitwa“. Dlatego np. obecnie w Warsza-

(Ciąg dalszy na stronie 2-giej).

Nienawiść między Czechami i Słowakami.

Burzliwy przebieg obrad praskiego parlamentu.

Praga, 16. 12. (PAT). Wczorajsza debata w parlamencie praskim na temat deklaracji rządowej i projektu ustawy o pełnomocnictwach miała przebieg burzliwy.

W czasie przemówienia członka dawnej Ligi Stribny'ego, inż. Schwarza, który krytykował ostro oświadczenie rządowe oraz politykę zagraniczną czesko-słowacką, **doszło do ostrych starć pomiędzy nim a premierem słowackim dr. Tiso.** Szczególnie wrzawa wzmocniła się w czasie, **kiedy mówca oświadczył, że Czesi oswobodzili Słowaków.**

Min. Tiso uderzył pięścią w pulpit, a posłowie słowaccy wznieśli protestujące okrzyki. Podobna wrzawa powtórzyła się w czasie przemówienia prezesa klubu posłów partii pracy, inż. Nocasa, który **zarzucał wyborom słowackim, że stoją w sprzeczności z ustawą o autonomii.** Przemówienie jego przerywane było gwizdami i okrzykami. — Przewódca niemieckiego klubu narodowo-socjalistycznego, poseł Kundt ośświadczył, że partia jego zachowuje postawę wyczekującą. Podkreślił on, że Niemcy — obywatele czeskosłowaccy są członem narodu niemieckiego i poczuwają się do obowiązku wspólnoty narodowo-socjalistycznej pod przewodnictwem Adolfa Hitlera.

Poseł czeski dr Rasin zaatakował seperatyzm słowacki, wskazując na liczne antyczeskie wystąpienia na terenie Słowaczyzny i na hasło szczególnie popularne w Słowacji: **„Precz z Czechami“.**

Poseł słowacki Cavoisky oświadczył w imieniu rządu słowackiego, że **Słowacy rządzą swoim krajem sami,** chcą być panami na swej ziemi i nie pozwolą, aby Czesi mieszali się do ich rządów.

Rada Ministrów uchwaliła projekt ustawy o tytule inżyniera.

Warszawa, 16. 12. (PAT) W dniu 15. bm. odbyło się pod przewodnictwem premiera gen. Sławoja-Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów, na którym przyjęto szereg projektów ustaw.

Rana Ministrów przyjęła m. in. **projekt ustawy o pożyczkach premiowych.** Projekt ten wprowadza jednolite przepisy prawne w całym państwie w dziedzinie obrotu pożyczkami premiowymi, wysuwa jako naczelną zasadę przywilej państwa do wyłącznego emitowania pożyczek premiowych oraz stwarza podstawy do unormowania sprzedaży pożyczek premiowych na raty.

Następnie Rada Ministrów przyjęła kilka projektów ustaw w sprawie ratyfikacji umów międzynarodowych.

W dalszym ciągu posiedzenia Rada Ministrów przyjęła **projekt ustawy o ulgach podatkowych dla akcyj Banku Polskiego, który przewiduje, że akcje Banku Polskiego oraz wypłacone od nich dywidendy i superdywidenda są wolne od podatków** i innych danin publicznych, państwowych i samorządowych.

Z kolei przyjęto **projekt ustawy o prawie probierczym,** który wprowadza jednolite przepisy prawne w całym państwie w zakresie probiernictwa.

Rada ministrów przyjęła poza tym **projekt ustawy o tytule inżyniera.** Projekt ten, wniesiony przez rząd do sejmu podczas poprzedniej kadencji — obecnie będzie wniesiony ponownie, przy czym w nowym projekcie uwzględniono szereg zmian, wprowadzonych przez komisję oświatową poprzedniego sejmu.

——«:»——

Węgrzy znów mówią o Karpatorusi.

Budapeszt, 16. 12. (PAT). „Pesti Hirlap“ podkreśla w art. wstępnym, że Węgrzy **nie mogą się zadowolić obecną granicą z Czechosłowacją i nie spoczną, dopóki nie oprą swej granicy o Karpaty.** Sprawy Rusi Podkarpackiej nie można — zdaniem tego dziennika — **odkładać na czas późniejszy,** ale należy się jak najintensywniej domagać prawa samostanowienia dla tego kraju.

Awantury uliczne w Tunisie.

W Tunisie dochodzi do ciągłych starć ulicznych między Francuzami i Arabami a Włochami. Oddziały policji i gwardii lotnej muszą specjalnie strzec porządku. Te patrole widać na zdjęciu na tle porozbijanych przez francuskich demonstrantów okien wystawowych włoskiego biura podróży.

Gen. Franco przygotowuje wielką ofensywę.

Walencja, 16. 12. (PAT). Nadeszły tu wiadomości o poważnych przegrupowaniach wojsk gen. Franco oraz **zamierzonym natarciu tych wojsk jednocześnie w Katalonii i Estramadurze.**

Jak sądzą w Walencji i Barcelonie główne uderzenie wojsk gen. Franco pójdzie **w kierunku Katalonii,** podczas gdy działania na froncie Estramadury będą miały charakter demonstracji, mającej na celu związanie części wojsk republikańskich.

500 samolotów, ani jednej bomby.

Lizbona, 16. 12. (PAT). Donoszą tu z Saragossy, że lotnictwo gen. Franco dokonało demonstracji lotniczej w rozmiarach dotychczas niepraktykowanych. **Około 500 samolotów dokonało przelotu nad terenami** zajętymi przez rząd barceloński. Podczas lotu nie zrzucono **ani jednej bomby.**

Podział mandatów w Kłajpedzie.

Kowno, 16. 12. (PAT). Według nieoficjalnych obliczeń podczas niedzielnych wyborów do sejmiku kłajpedzkiego Niemcy uzyskali **87,1 procent głosów, zaś Litwini 12,3 procent głosów.** W nowym sejmiku Niemcy mają otrzymać **25 mandatów, zaś Litwini 4.**

Robotnik sowiecki zostanie wzięty w kluby.

Moskwa, 16. 12. (PAT). Prasa w dalszym ciągu prowadzi energiczną kampanię za zmianą ustawodawstwa socjalnego, **w kierunku wzmocnienia dyscypliny pracy.** Ustawodawstwo socjalne musi być zmienione, tak ażeby uniemożliwić **nagminne opuszczanie pracy przez robotników** i otrzymywanie przez nich wynagrodzenia z funduszu społecznego za opuszczone bez poważnych przyczyn dnie pracy. Prasa domaga się **usuwania z mieszkań fabrycznych robotników, którzy często opuszczają pracę,** lub przestali pracować. Nie ulega wątpliwości, że projekty i dezyderaty wysuwane przez prasę, zostaną uwzględnione, czyli innymi słowy należy **spodziewać się ograniczenia uprawnień społecznych.**

Czy Polska będzie czerwona?

(Ciąg dalszy)

wie na Nalewkach w jednym okręgu PPS nie stawia własnych kandydatów, aby nie przeszkadzać osławionemu żydowskiemu związkowi pod nazwą „Bund“, z którego wywodzi się najwięcej — komunistów.

Jakże zresztą może być inaczej, gdy PPS należy do drugiej międzynarodówki, a na jej czele stoi żyd Vandervelde (Epstein), też milioner wielokrotny! Rozczula się nasza PPS nad losem żydów w Niemczech i Austrii, który jest istotnie opłakany i zrozumiała z ludzkiego stanowiska litość, ale nie umiała tyle litości okazać mordowanym przez żydowskich komisarzy masom ludu rosyjskiego. Również rzewne łzy leje nad dolą — czerwonych Hiszpanów, ale nie miała słowa potępienia, kiedy czerwone hordy mordowały masowo księży i wierną ludność katolicką Hiszpanii. Obecnie nawet zbiera się składki w szeregach socjalistycznych na głodujące dzieci w Hiszpanii (czerwonej oczywiście), jakby w Polsce nie było głodujących dzieci. Hiszpanią niech się opiekują ci, którzy straszną pożogę tamtejszą wywołali, ale polskie dzieci muszą nam być bliższe.

Międzynarodowa solidarność może być rzeczą piękną, ale przestaje nią być z tą chwilą, kiedy o nią walczą — żydzi, a oni przecież w czerwonej Hiszpanii — podobnie jak w Bolszewii — przodują i oni uwiedli niejednego Polaka, który dziś przeklina ich za los, jaki mu zgotowali.

Zważywszy te momenty, nie chcemy, aby Polska stała się czerwoną. Zresztą pamiętamy udział socjalistów w przewrocie majowym, a to nas dla nich zjednać nie może. Nie chcemy też, aby nasze Rady Miejskie stały się polem popisu dla czerwonych demagogów. Jeżeli wejdą, nie będą nam straszni, bo nie dokażą niczego więcej, niż ci radni, którzy dotąd w nich uczciwie pracowali.

„Tydzień Robotnika“ zamieścił rycinę, która przedstawia pochód czerwonych postaci na czerwono zabarwiony ratusz w Warszawie. Nawet *krzyż na kolumnie Zygmunta obramowany jest czerwono.* Możemy sobie wyobrazić, co to ma znaczyć, ale nikt nam nie wytłumaczy, że konieczne jest, aby czerwień socjalistyczna pokryła u nas krzyże i kościoły.

Zachodnia Polska jest zbyt zdrowa moralnie i uświadomiona, aby czerwona fala ją zalać mogła. Walczymy uczciwie o sprawiedliwość społeczną, rozumiemy dolę najbiedniejszych, ale szczęścia ich nie widzimy w tym, że czerwoni towarzysze będą udawali ich opiekunów.

—«:»—

Słuszny okólnik ministra opieki społecznej

dotyczący robotników.

Warszawa. (PAT) Zasiłki ustawowe z tytułu zabezpieczenia na wypadek bezrobocia otrzymują tylko ci bezrobotni robotnicy, którzy **w ciągu ostatniego roku przepracowali co najmniej okres 26 tygodni.** W rb. wielu robotników oderwało się od warsztatów pracy i znalazło się w szeregach armii i w oddziałach obrony narodowej, aby walczyć o połączenie z Macierzą prastarej piastowskiej ziemi Śląska Zaolziańskiego. W związku z tym robotnicy stracili okres pracy niezbędny do uzyskania prawa do zasiłku. Celem przyjścia z pomocą tym bezrobotnym, minister opieki społecznej zarządził, aby okres spędzony w oddziałach wojskowych i oddziałach obrony narodowej zaliczyć tym bezrobotnym do okresu pracy. Właściwe zarządzenia umożliwiające wymienionym robotnikom otrzymanie zasiłku, zostały przed kilku dniami wydane przez dyrektora Funduszu Pracy.

Jak rozdzielono nagrodę literacką miasta Poznania?

Poznań, 16. 12. (hb) Jak już donosiliśmy jury nagrody literackiej m. Poznania postanowiło w roku bieżącym nagrody nie przyznać nikomu, a **rozdzielić ją na stypendia.** Na odbytym ostatnio posiedzeniu uchwalono stypendia dla **Zrzeszenia Związków artystycznych** na wydanie poznańskiego rocznika literackiego, dla **Wojciecha Bąka** na wydanie jego utworów oraz dla trzech przedstawicieli młodej krytyki i literatury a mianowicie **Hieronima Myrton-Michalskiego, Janusza Dykowskiego i Mieczysława Suchockiego.**

Walka o politykę zagraniczną Francji

to walka o znaczenie Francji.

Paryż, 16. 12. (PAT) B. premier Blum omawiając w artykule wstępnym na łamach „Populaire'a“ wytyczne polityki zagranicznej Francji, oświadcza, że

Francja nie mogłaby bez popełnienia śmiertelnego błędu pozostawać w izolacji, odwracając się od reszty Europy.

Nawet bowiem, gdyby Francja zdecydowała się na tego rodzaju politykę, nie zyska nic dla swego bezpieczeństwa. Najlepszym dowodem, zdaniem b. premiera, jest sprawa Tunisu.

Paryż, 16. 12. (PAT). Deputowany de Kerillis występuje na łamach „Epoque“ przeciwko kampanii, prowadzonej przez dziennik „Matin“, który protestuje przeciwko jakiemukolwiek angażowaniu się Francji na terenie Europy wschodniej. **Polityka, zalecana przez „Matin“** — pisze de Kerillis — **byłaby dla Francji polityką samobójczą.**

Śmierć hula w Palestynie.

Jerozolima, 16. 12. (PAT) Szeik Mahmud el Ansari wybitny dygnitarz muzułmański i kurator meczetu Emara w Jerozolimie, został wczoraj **zabity z zasadzki przez nieznanego Araba.** Na jego życie już kilkakrotnie dokonywano zamachów, zaś wielu członków jego rodziny zostało zabitych podczas ostatnich rozruchów w Palestynie. Zamordowany szeik był **wybitnym przewódcą opozycji przeciwko wielkiemu Muftiemu.**

W środę po południu partyzanci arabscy dokonali zasadzki na oddział brytyjski w pobliżu szosy Nablus — Tulkarev. **Jeden żołnierz angielski został zabity,** dwóch odniosło rany. Przybyłe posiłki rozproszyły partyzantów, zadając im ciężkie straty.

W Haifie w środę wieczorem **ciężko raniono dwóch żydów.** Władze nałożyły na miasto Haifę **zbiorową grzywnę 200 funtów szterlingów.**

Mienie 100 klasztorów

zostało skonfiskowane w Austrii.

Wiedeń, 16. 12. Na konferencji dla dziennikarzy zagranicznych w tutejszym urzędzie propagandy Rzeszy oświadczono oficjalnie, że **ewentualna amnestia polityczna nie obejmie osoby kanclerza Schuschnigga.**

W odniesieniu do sprawy konfiskat mienia kościelnego oświadczono, że poza jedynym wypadkiem rzeczywistej konfiskaty **chodziło o zajęcie 100 klasztorów, które były swego czasu własnością państwa i obecnie zwrócone zostały rządowi.**

Na marginesie tej wiadomości dodać trzeba o pogłoskach, jakoby rząd niemiecki przygotowywał projekt ustawy, która zrywa konkordat z Watykanem z r. 1933; w szczególności projekt ma zawierać:

1) **zakaz propagandy religijnej w Niemczech, do czego należy także urządzanie procesyj i pielgrzymek;**

2) zakaz bezpośredniego porozumiewania się duchowieństwa niemieckiego z Watykanem; cała korespondencja miałaby się odbywać **wyłącznie za pośrednictwem urzędów niemieckich;**

3) zakaz zajmowania się **szkolnictwem i szpitalami;**

4) zakaz zbierania **jakichkolwiek ofiar na potrzeby kościelne,** wreszcie

5) **zakaz udzielania chrztu żydom.**

Razem będzie to „Kulturkampf“ do trzeciej potęgi!

Tajemnica gabinetu ginekologa

Donosiliśmy już pokrótce o znalezieniu w Warszawie zwłok młodej kobiety, której okoliczności śmierci są obecnie przedmiotem dochodzeń warszawskiej policji śledczej.

Obecnie podajemy parę dalszych szczegółów tej sensacyjnej sprawy.

Patrol policyjny, przechodzący przedwczoraj nad ranem ul. Prądzyńskiego (na Woli) w Warszawie znalazł na jednym z placów zwłoki elegancko ubranej młodej kobiety. Przypuszczano początkowo, że kobieta popełniła samobójstwo, na co wskazywały poparzone jodyną usta denatki. Zwłoki przewieziono do prosektorium przy ul. Oczki.

W kilka godzin później udało się ustalić, iż zmarłą jest 27-letnia urzędniczka Maria Rudnicka.

Pochodziła ona z Warszawy, gdzie ukończyła gimnazjum i rok uczęszczała na uniwersytet. Przed kilku laty wyszła za mąż. Miała dwu synków, 4-letniego i 6-letniego. Ostatnio pracowała w jednej z instytucji państwowych w Sarnach.

Przed miesiącem przyjechała do Warszawy, by poddać się operacji i zatrzymała się u swej matki, mieszkającej przy ulicy Wolskiej 66.

Onegdaj w południe wyszła z domu. Udała się do lekarza, który miał dokonać operacji pod narkozą w swym mieszkaniu. Wzięła ze sobą 100 zł na opłacenie honorarium.

Od tej chwili wszelki ślad po niej zaginął. Do domu nie powróciła.

Po otrzymaniu z dochodzenia tych wyników, nie ulegało wątpliwości, iż Rudnicka zmarła w czasie operacji w gabinecie jednego z lekarzy. Lekarz ten znalazł się w dramatycznej sytuacji — za spowodowanie śmierci pacjentki groziła mu b. surowa odpowiedzialność karna. Wpadł więc na makabryczny pomysł upozorowania samobójstwa swojej pacjentki.

Oto jakie mogłoby być po zgonie pacjentki postępowanie lekarza, gdyby dalsze dochodzenie potwierdziło wysuwane przeciwko niemu zarzuty:

Na stole operacyjnym w gabinecie leżą zwłoki kobiety...

Lekarz, który przeprowadził — jak wynikałoby z dochodzenia — operację, nie zachowując zasadniczych przepisów, znalazł się w dramatycznej sytuacji.

I wówczas to postanowił pozbyć się zwłok w sposób makabryczny, zaczerpnięty jakby żywcem z jakiejś powieści kryminalnej.

Przezwyciężając szereg trudności przewiózł zwłoki na Wolę. Starał się upozorować samobójstwo kobiety.

Do tego ryzykownego kroku skłonić mógł lekarza również fakt, iż Rudnicka nie była pierwszą jego pacjentką zmarłą w tragicznych okolicznościach.

W podobnej sprawie toczy się przeciwko temu samemu lekarzowi od dłuższego czasu inne dochodzenie. Mianowicie w lecie rb. — jak wówczas donoszono — po operacji zaniemogła ciężko jedna z jego pacjentek. Lekarz chcąc się pozbyć ze swego mieszkania konającej, polecił pogotowiu prywatnemu przewieźć ją do szpitala w Krakowie, podając zmyślone nazwisko chorej.

Pacjentka zmarła i policja dopiero po kilku dniach zdołała ustalić jej prawdziwe nazwisko. Lekarza wówczas zatrzymano, jednak sędzia śledczy zwolnił go za kaucją 2.000 zł.

Ostatnio samobójczy strzał dr. Bolesława Hermana potwierdził w zupełności podejrzenia policji, że on mógł być sprawcą śmierci Rudnickiej. Dr Herman, prawdopodobnie nie zbadawszy przedtem stanu serca pacjentki, znalazł się w czasie zabiegu w dramatycznej sytuacji i chcąc następnie pozbyć się trupa kobiety, wywiózł w nocy zwłoki Rudnickiej na peryferie, porzucając je tam.

Po samobójstwie warszawskiego lekarza.

Warszawa, 16. 12. Śledztwo w sprawie niedozwolonych zabiegów, uprawianych przez dra Hermana wykazało, że **pośredniczką dostarczającą mu klientów była akuszerka Maria Garbinówna.** Została ona aresztowana.

Natomiast pokojówka, która była osadzona w areszcie, została zwolniona; okazało się bowiem, że nic nie wiedziała o machinacjach swego chlebodawcy.

—«:»—

Prawnicy hitlerowcy

z wizytą u prawników polskich.

Warszawa, 16. 12. Do Warszawy przybyła wczoraj wycieczka prawników niemieckich. Wycieczkę prowadzi minister sprawiedliwości Trzeciej Rzeszy **dr Frank.**

Z okazji pobytu wycieczki prawników niemieckich odbyło się wspólne posiedzenie grupy polskiej i niemieckiej porozumienia polsko-niemieckiego. W posiedzeniu ze strony polskiej brał udział m. in. marszałek sejmu Makowski. Podczas otwarcia zebrania przemówienie wygłosił p. min. **Grabowski.**

Rozmaitości polityczne.

GDZIE JEST RACJA? Do sposobu dyskontowania rezultatu wyborów sejmowych i samorządowych przez Ozon powraca „Kurier Warszawski“. Zgodnie z wypowiedzianymi przez nas wczoraj uwagami rzeczone pismo takie snuje rozważania:

„Różnorodny wysiłek kładziono w tę akcję, nie tylko ze strony O.Z.N., ale i rządu. Uzyskano w wyniku znaczną frekwencję wyborczą, którą po wyborach zaliczono w prasie O.Z.N. całkowicie na konto tej organizacji, co pozostawało jednak w poważnej sprzeczności ze sposobem zjednywania głosujących, którym mówiono o konsolidacji narodowej, o zmianie ordynacji wyborczej, o idei obronności kraju, o potrzebie zamanifestowania wobec zagranicy siły wewnętrznej państwa, o innych wreszcie, bardziej ad hominem dobranych, a nieraz jakże przekonywujących racjach wzięcia udziału w głosowaniu, ale **nikt nigdy nie mówił o potrzebie poparcia O.Z.N.** W ślad za takim osobliwym ujęciem wyniku wyborów sejmowych usłyszeliśmy już z ust przedstawiciela O.Z.N. w sejmie owo tak znamienne oświadczenie, iż w samorządzie „będziemy mieli niewątpliwie znakomitą większość...“ **(Oświadczenie,** nawiasem mówiąc, **jaskrawo sprzeczne z twierdzeniem, iż wybory samorządowe mają być czysto gospodarcze).** To też nic dziwnego, że agencja „Iskra“, będąca dziś organem O.Z.N., jak ongiś B.B., stara się dotychczasowe wyniki wyborów ująć w świetle dla O.Z.N. jak najbardziej korzystnym, nie zdając sobie snać sprawy, iż na samego wyborcę zaliczanie do O.Z.N. wszystkich, którzy nie należą do innych ugrupowań, co czyni stale „Iskra“, musi działać nader deprymująco...

Czyż nie byłoby stosowniej trzymać się już zasady gospodarczego charakteru wyborów, którą działacze O.Z.N. głosili i okazać tyle istotnej siły, by rzeczywiście wprowadzać w życie to, co się uważa za właściwe, nie ulegając sugestiom „partyjnictwa“?

(Podkreślenia nasze. — Red. „Dz. B.“).

Zupełnie słusznie, ale czy to przekona Ozon? Sądzimy, że raczej nie. Widzimy bowiem, że na konto swoje zalicza nawet wszystkie te mandaty, które uzyskały listy kompromisowe.

Zbyt **wielka sprzeczność** zachodzi tu między teorią i praktyką.

—«:»—

Rozprawa apelacyjna

b. dyr. Michalskiego i b. posła Idzikowskiego.

Warszawa, 16. 12. (Tel. wł.). Na posiedzeniu gospodarczym Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyznaczono termin rozprawy przeciwko b. dyrektorowi departamentu podatkowego w Ministerstwie Skarbu, Pawłowi Michalskiemu i b. posłowi Idzikowskiemu, którzy skazani byli przez Sąd Okręgowy w Warszawie, za udział w aferze korupcyjnej na 8 i 5 lat więzienia. W Sądzie Apelacyjnym sprawa Michalskiego i Idzikowskiego rozpatrzoną będzie w dniu 26 stycznia 1939 roku. Na rozprawę powołanych ma być szereg nowych świadków spośród znanych osobistości. Do czasu rozprawy obaj skazani pozostaną w więzieniu, gdyż złożone przez nich w swoim czasie kaucje zostały już podjęte przez wierzycieli. (r)

Czy Witos i Korfanty wrócą do kraju?

W całej niemal prasie polskiej pojawiła się znowu pogłoska o mającym wkrótce nastąpić powrocie do kraju W. Witosa.

Mówi się więc, że powrotu Witosa nie należy oczekiwać wcześniej niż w drugiej połowie stycznia 1939 r.

Jak wiadomo 15. I. 1939 r. zbiera się rada naczelna Stronnictwa Ludowego. Krąży też pogłoska, że oprócz Witosa ma zamiar powrócić też do kraju i Wojciech Korfanty.

Żydzi na Pomorzu

głosować będą na listy PPS.

Z kilku źródeł otrzymaliśmy wiadomość, **że w zbliżających się wyborach samorządowych na Pomorzu, żydzi nie mogąc wystawić własnych list kandydatów, głosować będą na listy socjalistyczne. Nie wydają oni w tym celu żadnych ulotek, lecz prowadzą wytężoną agitację ustną, ażeby przez ujawnienie tego faktu nie zaszkodzić na opinii listom socjalistycznym wśród robotników polskich.**

Fakt ten posiada swoją wymowę.

* * *

Żydzi wiedzą, co robią.

Na marginesie

Pisaliśmy kiedyś na tym miejscu o „Zakonie Krzyża i Miecza“, organizacji działającej wśród młodej inteligencji, zarówno wśród wojskowych jak wśród cywilnych, i wprowadzającej w czyn szlachetne hasła katolicyzmu praktykującego i honoru żołnierskiego.

Ponieważ „Zakon Krzyża i Miecza“ działa w konspiracji, ale jednocześnie coraz bardziej się rozpowszechnia, w opinii katolickiej powstały wątpliwości co do jego charakteru. Wprawdzie znany działacz katolicki Jezuita ks. Rostworowski ogłosił oświadczenie, w którym uznał tajemniczy Zakon za organizację działającą w duchu katolickim, ale nie wszystkich to zadowoliło.

Dnia 12 grudnia br. odbyło się w Warszawie posiedzenie Komisji Prawnej Episkopatu z udziałem następujących członków: ks. ks. kardynałów Kakowskiego i Hlonda, metropolity Jałbrzykowskiego, biskupa Łukomskiego i biskupa Radońskiego.

O obradach tej komisji pisze Katolicka Agencja Prasowa:

„Komisja rozpatrzyła szereg spraw, wniesionych do Episkopatu Polski. Między innymi Komisja Prawna Episkopatu, nie wchodząc w zamiary autorów organizacji p. n. „Zakon Krzyża i Miecza“, stwierdziła, że organizacja ta nie stoi w żadnym związku z hierarchią kościelną, która też za działalność tej organizacji nie bierze odpowiedzialności“.

W ten sposób wyjaśniona została ostatecznie pierwsza część hasła organizacji, t. zn. „krzyż“. Niemniej ujemnie wypadła ocena instancji powołanej do orzekania o drugiej części hasła, t. j. o „mieczu“. Organ wojska polskiego — „Polska Zbrojna“ ogłosiła artykuł, w którym odgradzając się od takich czy innych prądów ideowych i form organizacyjnych w społeczeństwie cywilnym, wyjaśnia szeroko, że wojsko nie potrzebuje specjalnej komórki dla urabiania silnych charakterów i wzmacniania ducha rycerskiego. Wojsko samo jest zakonem rycerskim, jest monolitem nie znoszącym żadnych dobudówek, ani nadbudówek. „Polska Zbrojna“ stwierdziła w ten sposób wyraźnie, że wojsku nie potrzeba „zakonów“ dla urabiania charakterów, kultywowania ducha rycerskiego i t. p. Wojsko samo bez żadnych pomocy troszczy się o te cele i umie je wprowadzać w życie.

Po tych dwóch wyjaśnieniach sprawa tajemniczego zakonu zdaje się nie budzić już żadnych wątpliwości. Jest to zatem organizacja świecka i cywilna, za którą nie bierze odpowiedzialności ani Kościół katolicki, ani wojsko. W ten sposób nowy „zakon“ staje w równym rzędzie obok wielu istniejących już legalnie organizacji społeczno-ideowych.

Jak się wobec tego potoczą dalsze losy „Zakonu Krzyża i Miecza“?

——«:»——

Humor polityczny.

SUKCESY WYBORCZE.

100% głosujących
Depesze mówią nowe,
A wiecie kto zwyciężył?
Nie? Listy prorządowe...

Nie dziwcie się tak bardzo,
Mój wierszyk was nie zwiedzie,
100% głosowało,
A gdzieto? Aż w Kłajpedzie...

A lista prorządowa,
Której się sukces sławi,
Wygrała na całego
W calutkiej... Jugosławii...

(„Kurier Warszawski“)

Czy Benesz wykradł dokumenty,

których publikowanie przynosi szkodę Czechosłowacji?

Wielką sensację i poruszenie opinii publicznej wywołała sprawa **publikowania w paryskim dzienniku „L'Ordre“ tajnych dokumentów czechosłowackiego ministerium spraw zagranicznych, dotyczących ostatnich wydarzeń.**

Dokumenty te publikuje niejaki Piotr Buk, zapowiadając wydanie ich w książce w języku francuskim i angielskim. W związku z tą publikacją, praskie ministerium spraw zagranicznych wydało oficjalne oświadczenie, że wszczęto śledztwo, które ma ustalić, **w jaki sposób dokumenty te zniknęły z archiwum ministerium,** oraz stwierdzono w tymże oświadczeniu, że treść dokumentów już opublikowanych nie we wszystkich punktach jest zgodna z prawdą. Oświadczenie ministerium spraw zagranicznych stwierdza, że opublikowanie tych dokumentów przynosi Czechosłowacji w jej obecnej sytuacji niezmierne szkody. Cała ta sprawa rozwinie się prawdopodobnie w wielki skandal, [illegible]wiem dokumenty istniały w 3-ch egz[illegible]arzach, i istotnie **jeden z egzemplarzy z archiwum ministerium zaginął.**

Opinia czeska zarzuca opublikowanie dokumentu b. prezydentowi Beneszowi. Przeprowadzane są w tej chwili badania, czy nie zaginęły jeszcze inne dokumenty dyplomatyczne. Przypuszczają bowiem, że **b. prezydent Benesz, mając wstęp do archiwum ministerium, mógł zabrać ze sobą wiele aktów niezmiernie doniosłych.**

Warto tu nadmienić, że w swoim czasie poseł czechosłowacki w Paryżu, Osuski, podczas pobytu w Pradze dał do zrozumienia czynnikom zainteresowanym, że złożył gen. Syrovemu memoriał, domagający się komisyjnego zabezpieczenia dokumentów, znajdujących się w archiwach ministerium spraw zagranicznych i prezydium rady ministrów.

——«:»——

Dostępna dla publiczności, niedostępna dla ocelota. Ogród zoologiczny w Warszawie skompletował obecnie parę dla znajdującego się w ogrodzie od dwóch lat samotnie ocelota, drapieżnika środkowo-amerykańskiego, nieco mniejszego od jaguara. Przybyła ocelotka jest jeszcze zbyt młoda, znajduje się więc w sąsiedniej klatce, gdzie jest dostępna dla publiczności.

Na widnokręgu zagadnień polityki zagranicznej

„Dziennik Bydgoski“ uzyskuje wywiad.

(Od własnego korespondenta politycznego).

Warszawa, 16. 11. Dziś mieliśmy pierwszy śnieżek w Warszawie przy 4-stopniowym zaledwie mrozie. Idealna więc pora na spacer wieczorny przy czterdziestu i kilku zapalonych choinkach magistrackich (ten pośpiech choinkowy spowodowały wybory) i przy dźwiękach orkiestr Ozonowych, ujeżdżających dla reklamy po śródmieściu. Tenże Ozon, idąc śladami naszego Jana Kiepury, **urządził obchód gwiazdkowy na Starym Mieście** (już teraz?) z muzyką, kinem i przemówieniami prezydenta miasta, wicemarszałka senatu i in. kandydatów na stolce radzieckie.

Jednak stałego bywalca kawiarnianego ciągnęło na tradycyjne pół czarnej, tym więcej, że mogłem się zetknąć z osobistością polityczną, dobrze obznajmioną z zagadnieniami naszej polityki zagranicznej i — mówiąc językiem dyplomatycznym — skontaktowaną z ul. Wierzbową.

„Drobne wypadki“ w Gdańsku.

Nasze spotkanie doszło do skutku i rozmowa z miejsca potoczyła się wartko. Jako przedstawiciel „Dziennika Bydgoskiego“, a więc reprezentant prasy Ziem Zachodnich usłyszałem od mego informatora, zaprzysiężonego „warszawisty“ **lekką wymówkę za to, że prasa zachodnia zbyt rozdmuchuje zajścia ostatnie w Gdańsku.** Nie było tu żadnych posądzeń o to, że coś takiego robi się to dla krótkowzrocznej sensacji, ale tym niemniej podkreślono, że alarmistyczny ton prasy nie jest wcale Warszawie na rękę. Tłumaczyłem, że przecież na Zachodzie tamtejsze społeczeństwo najlepiej zna Niemców i wie też dobrze, jak z nimi należy postępować i w jaki ton uderzyć, ale zdaje się, że nie przekonałem mego rozmówcy, dla którego w dalszym ciągu wydarzenia gdańskie były tylko „pewnym incydentem“ i „drobnym wypadkiem“.

Czechosłowacja na rozstajnych drogach

Przeszliśmy do tematu, gdzie bardziej mogliśmy się porozumieć, a mianowicie do spraw Czechosłowacji, a przede wszystkim do spraw polsko-czeskich. Otóż społeczeństwo czesko-słowackie **nie skrystalizowało sobie jeszcze poglądu** na to, czym ma być organizm ich własnego państwa. O monopartyjności trudno dziś mówić, chyba że byłaby to monopartyjność czysto mechaniczna. Nie mają też wodza, któryby taką politykę mógł poprowadzić.

Praga nie ma również skrystalizowanych linii postępowania w polityce zagranicznej. Wprawdzie premier nowego rządu wiele mówił o konieczności dobrych stosunków i współżyciu z sąsiadami, ale stanowisko sfer politycznych Pragi czeskiej jest inne: nie umiało ono znaleźć umiaru i tego potrzebnego umiaru nie posiada. Opinia ta wyraża się w ruchu wahadłowym: widzimy więc odbijanie się od jednej ściany do drugiej i przestawianie się **na nagłe zwroty, nawet do 180 stop.**

Śni się znowu politykom czeskim **„wielka polityka“ jako gra o czesko-ukrainę.**

Tu Czesi chcieliby się „odkuć“. Marzą o wielkiej przyszłości dla siebie, żeby znowu wpływać na politykę europejską. Z powrotem doznają wstrząsów megalomanii i zawrotów głowy. Na głoszone teorie czechoukrainy musimy zwrócić baczną uwagę. Jesteśmy gotowi współżyć z naszym sąsiadem, ale tego rodzaju teorie nie z naszej winy stanąć mogą na przeszkodzie w realizacji dobrych stosunków sąsiedzkich. To powinni sobie politycy Pragi dobrze uświadomić.

Miejmy nadzieję, że opinia czeska dozna jakiejś wkrótce równowagi i okrzepnie, jeśli prasa tamt. nie stanie temu na przeszkodzie. Obecny jej ton godzień jest potępienia i równoczesnego wzruszenia ramion na jej krótkowzroczne cele. Pisze się np. nieprzychylnie o wojsku polskim i o władzach na Zaolziu. Pisze się **niewypowiedziane po prostu bzdury o rozprzężeniu w garnizonie, o potrzebie wycofywania z szeregów wojska polskiego Niemców i Ukraińców, aby zastąpić ich Polakami.** Wiadomo, jak zdradziecka to jest robota i na czyj rachunek jest robiona i jakimi grubemi nićmi szyta, gdy oto prasa czeska **pisze o... złem uzbrojeniu wojska naszego itp.**

W konsekwencji Praga może popaść w te same niebezpieczeństwa, na jakie była niedawno jeszcze narażona.

Sprawa ta była może najciekawszą w całej naszej rozmowie, gdyby nie była tak smutną i to przede wszystkim **smutną dla samych Czechów.**

Na Zachodzie.

A cóż dalej? Gra na Zachodzie między Francją, Anglią, Włochami i Niemcami nie ma się ku jakimś szybkim rozstrzygnięciom. Posunięcia i akcenty przemówień politycznych (ostatnia mowa premiera angielskiego) są zmieniane zależnie od okoliczności. Każda ze stron stara się **wywierać nacisk** na drugą. Chce się przeciwnika wprowadzić w stan zdenerwowania, by ułatwić sobie nast. prowadzenie rozmów politycznych. Kolonialne żądania włoskie rozstrzygnąć się mogą tylko na długiej fali. Wysunięta przez Niemcy sprawa rozdziału mandatów kolonialnych wiele im ułatwi w działaniu.

Obecnie więc odbywa się jedynie badanie partnerów i badanie stanu ich wytrzymałości gdy tymczasem ustalane są zarysy linii generalnego działania.

Jeśli chodzi o Francję, to jej nieustępliwość w sprawach kolonii można tłumaczyć m. in. również zmianą jej polityki kolonialnej. Dziś Francja zwraca wielką uwagę na swoje imperium kolonialne, ze szkodą może dla spraw europejskich, gdy do niedawna jeszcze kolonie były **dla Francuzów jedynie rynkiem zbytu** ich własnych towarów. Obecnie Francja nastawiona jest na produkcję surowców. Chodzi jej też o mocniejszy bilans handlowy i większe zespolenie ekonomiczne z koloniami.

Kłajpeda i Litwa.

Błędem byłoby z naszej strony wyolbrzymianie sprawy Kłajpedy, w której to sprawie jesteśmy obiektywnym obserwatorem. Trudności te ma Litwa nie od dziś. Można powiedzieć, że w wyborach ostatnich Litwa utrzymała status quo (stan istniejący), tracąc jedynie jeden mandat. Ze spokojem należy patrzeć na rozwój tego zagadnienia, gdyż zawsze znajdzie się **jakieś kompromisowe wyjście.**

Stosunki polsko-litewskie układają się pomyślnie. Mieliśmy wizytę prezydenta m. Kowna, która miała przebieg bardzo serdeczny. Rokowania handlowe trwają i może jeszcze przed świętami zostaną szczęśliwie sfinalizowane. Nowy rząd litewski **w niczym nie zmienia dotychczasowej swojej polityki.** Ze zwolennikami Waldemarasa rząd z łatwością daje sobie radę i należy przypuszczać, że raczej system rządowy ulegnie wzmocnieniu. (r)

——«:»——

**Nie zapominaj o tych,
którym zabrakło pracy i chleba.**

Z KRAJU

Wynalazek polskiego górnika. Do skrzynki pomysłów na kopalni „Anna“ w Pszowie wpłynął wynalazek sztygara Sylwestra Grabińskiego, który udoskonalił tzw. spadochron, zabezpieczający klatkę wyciągową w razie zerwania się liny. Pod względem niezawodności działania nowy spadochron „klinowy“ znacznie przewyższa spadochrony niemieckie. Pomysł Grabińskiego wprowadzony został na szybach kilku kopalń.

Staruszek z temperamentem. Robotnik Tadeusz Wierzbicki z Grodna, ożenił się w 1902 roku, lecz porzucił żonę i wstąpił w związek małżeński z inną kobietą. W 1907 roku władze rosyjskie dowiedziały się o bigamii, wobec czego sąd skazał Wierzbickiego na 3 lata. Po odbyciu kary Wierzbicki wrócił do drugiej żony, która w ubiegłym roku zmarła. Wkrótce po tym 64-letni Wierzbicki znowu ożenił się, lecz po kilku miesiącach porzucił swą trzecią żonę. Zapałała ona do męża nienawiścią i zameldowała policji o zaślubieniu jej przez Wierzbickiego — mimo, że pod Krynkami żyje dotychczas jego pierwsza żona. Sąd skazał bigamistę na rok więzienia.

Niemiec skazany za działalność komunistyczną. Przed sądem okręgowym w Łodzi stanął przemysłowiec, współwłaściciel zakładu ślusarskiego, 48-letni Niemiec Adolf Zapf, oskarżony o działalność komunistyczną i pełnienie funkcji sekretarza wydziału niemieckiego KPP. Sąd skazał Zapfa na 3 lata więzienia z pozbawieniem

Aresztowanie członka bojówki czeskiej? Policja cieszyńska przeprowadziła rewizję w mieszkaniu Alojzego Tkacza, murarza, zam. w Dziećmorowicach. W czasie rewizji, w nieczynnym piecu, znaleziono broń pochodzenia czeskiego, którą skonfiskowano. Tkacz pracuje w Czechosłowacji jako murarz i granicę przekracza na podstawie przepustki granicznej. Tkacz został aresztowany.

W C. O. P-ie wre praca na wszystkich odcinkach. Ukończono przebudowę drogi łączącej Nisko — Stalowa Wola — Rozwadów. Droga została oddana dla ruchu publicznego w dniu 15 bm. Przebudowy dokonano w bardzo szybkim tempie, gdyż odcinek drogi, wynoszący 10 km został przebudowany w ciągu trzech miesięcy.

Polscy kolejarze dbają o litewską mogiłę. W Zawiasach (Wileńszczyzna) znajduje się wspólna mogiła czterech żołnierzy armii polskiej i litewskiej. Obecnie kolejarze stacji Zawiasy postanowili zapomnianą dotychczas mogiłę uporządkować, stawiając cementowy nagrobek, żelazny krzyż oraz obsadzając ogrodzenie drzewkami białej akacji.

3 miliony ton pirytów w kopalni „Staszyc“. Rewelacyjne wyniki przyniosły badania Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie kopalni „Staszyc“ koło Rudek. Ustalono mianowicie, że zasoby pirytu sięgają 3 miliony ton. W związku z tym opracowany będzie nowy szeroko zakrojony plan eksploatacji tego złoża. Dotychczasowe wydobycie było minimalne, nie podejrzewano bowiem istnienia tak wielkich zapasów pirytu. Starczą one przy intensywnej nawet eksploatacji na lat 20.

Swobodne wykonywanie prac wyborczych.

Przypominamy okólnik premiera Składkowskiego.

W dniu 9 września 1938 r. premier i min. spraw wewn. generał Składkowski wydał okólnik, dotyczący wyborów samorządowych. W okólniku w ustępie **„Swobodne** wykonywanie praw wyborczych“ czytamy:

„Intencją Rządu przy wnoszeniu projektów samorządowych ustaw wyborczych oraz wolą Izb Ustawodawczych przy uchwalaniu tych ustaw było zapewnienie szerokim masom obywateli takich warunków, aby mogli oni w pełni z całą swobodą decydować zarówno o wyborze kandydatów, jak i głosowaniu na tych, których darzą swym zaufaniem. O takim stanowisku Rządu i Izb Ustawodawczych świadczą dogodne dla wyborców ustawowe terminy czynności wyborczych, przewaga czynnika obieralnego w komisjach wyborczych i prawo udziału w akcji wyborczej mężów zaufania wyborców oraz decydujący udział czynników samorządowych w rozstrzyganiu protestów.

To też wyborcy powinni być wolni zarówno od niewłaściwej ingerencji władz, jak i presji czynników niepowołanych. Rola władz administracyjnych, sprawujących nadzór nad czynnościami wyborczymi, polega na pieczy nad prawidłowym ich biegiem, a interwencja może mieć miejsce jedynie w wypadku bezpodstawnego naruszenia przez organa wyborcze lub inne osoby praw wyborców oraz pogwałcenia ustawy, mogącego spowodować nieważność aktu wyborczego“.

Okólnik jest b. wyraźny. Władze administracyjne mają pieczę nad prawidłowym biegiem wyborów i interweniować mogą jedynie w wypadku bezpodstawnego naruszenia praw wyborców oraz pogwałcenia ustawy.

Walka o rządy na ratuszu toruńskim.

Głosujcie na kandydatów Stronnictwa Pracy.

Wyniki wyborów do Rady Miejskiej w Toruniu zapowiadają się niezwykle interesująco. Do walki bowiem o rządy na ratuszu toruńskim stanęły wszystkie stronnictwa polityczne, które rozwijają akcję agitacyjną.

Ozon, jako dysponujący poważnymi środkami materialnymi rzuca ogromną ilość bibuły wyborczej oblepiając miasto niemal całkowicie swymi plakatami i drukami.

Stronnictwo Narodowe rozwija niemniej wytężoną agitację.

Stronnictwo Pracy zwołuje niemal codziennie zebrania i zgromadzenia. Listę kandydatów tego stronnictwa prowadzą dyr. **Antczak** (okręg VII), b. przewodniczący toruńskiej Rady Miejskiej, znany, wybitny działacz społeczny i polityczny oraz red. **Felczak** (okręg I znany dobrze obywatelstwu naszego miasta działacz społeczny. Poza nimi na listach Stronnictwa Pracy znajdują się obywatele niemniej znani ze swych przekonań katolickich i **narodowych.**

Listy kandydatów Stronnictwa Pracy otrzymały w całym mieście nr **3.**

Kandydatami Stronnictwa Pracy są:

Okręg I. (Śródmieście).
1. **Felczak Zygmunt, redaktor.**
2. **Ziemba Franciszek,** kupiec.
3. **Krüger Alfred,** mistrz fryzjerski.

Okręg II.
1. **Zawiślewski Karol,** kupiec.
2. **Czyrzniewski Leon,** szklarz.
3. **Młynarczak Stanisław,** emeryt.

Okręg III.
1. **Starzyński Ludwik,** nauczyciel, kierownik szkoły.
2. **Steppa Mikołaj, emeryt.**
3. **Wrzesiński Jan,** szachmistrz.
4. **Jaźwiecki Maciej,** kolejarz.

Okręg IV.
1. **Nowak Jan,** mistrz stolarski.
2. **Gałecki Michał,** urzędnik prywatny.
3. **Żurawski Gerhard,** technolog.
4. **Gomulski Konstanty,** stolarz.
5. **Delis Fryderyk,** właśc. domu.

Okręg V.
1. **Nalaskowski Jan,** emeryt.
2. **Tuszyński Józef,** robotnik.
3. **Dembowski Stanisław,** emeryt.
4. **Ziółkowski Franciszek,** emeryt.
5. **Norkowski Ignacy,** robotnik.

Okręg VI.
1. **Malchrowicz Stefan,** sekr. ZZP.
2. **Kędzierska Kazimiera,** robotnica.
3. **Redmerski Kazimierz,** stolarz.

Okręg VII.
1. **Antczak Antoni,** dyr. drukarni.
2. **Krykant Józef,** zegarmistrz.
3. **Warct Stanisław,** kowal.
4. **Domachowski Franciszek,** robotnik.
5. **Patryas Wojciech,** stereotyper.

Okręg VIII.
1. **Malinowski Walenty,** urz. ZZP.
2. **Boniewicz Maria,** robotnica.
3. **Horyza Franciszek,** emeryt PP.
4. **Szymański Mateusz,** ślusarz.
5. **Dygasiewicz Maks.,** monter ml.

Okręg IX.
1. **Musiał Marian,** urzędnik pryw.
2. **Konieczny Andrzej,** urz. pryw.
3. **Przybyszewski Jan,** stolarz.
4. **Romanowski Julian,** robotnik.

Okręg X.
1. **Moczek Michał,** krawiec.
2. **Wronecki Michał,** emeryt PP.
3. **Górski Józef,** krawiec.
4. **Góralski Stanisław,** szewc.

Okręg XI.
1. **Baranowski Ignacy,** urz. pryw.
2. **Kwieciński Mieczysław,** ślusarz.
3. **Bolewicki Władysław,** robotn.

Okręg XII.
1. **Jaworski Franciszek,** ślusarz.
2. **Kazaniecki Władysław,** robotn.
3. **Radziejewski Antoni,** robotnik.
4. **Kntza Franciszek,** górnik.

Ze Świata

— Taka to „królewska“ miłość. Do sądu w Los Angeles wpłynęła skarga rozwodową gwiazdy filmowej Helen Vinson, która domaga się rozwodu ze swym mężem Fredem Perry, niegdyś królem tenisa. Oboje pobrali się z wielkiej miłości. Dziś Helen Vinson jako powód do rozwodu podaje „moralne okrucieństwo“ męża. Taki dowód dla sądów amerykańskich jest dostateczny. Helen Vinson uciekła od Perry'ego w listopadzie rb. po wielkiej awanturze. W skardze rozwodowej domaga się połowy wspólnego majątku, który ocenia na kilkadziesiąt tysięcy dolarów

— W Egipcie widzą jasno. Najwyższa rada egipskiej obrony narodowej aprobowała pięcioletni plan reorganizacji armii egipskiej kosztem około 19 milionów funtów szterlingów.

— Sumienie czy spryt? W tych dniach na krześle elektrycznym w Chicago stracony miał być 18-letni Murzyn, skazany na śmierć za udowodnione morderstwo 5 białych kobiet. Siedząc już na krześle, Murzyn odezwał się do obecnego przy egzekucji prokuratora: „Sprawiedliwie mnie tracicie, albowiem zamordowałem nie 5, ale 6 kobiet“. Ponieważ według ustawodawstwa amerykańskiego każdy wypadek kryminalny musi być wyświetlony w przewodzie sądowym, egzekucję przerwano i Murzyna odesłano z powrotem do celi. Będzie on w tych dniach ponownie sądzony za zamordowanie 6 kobiety.

— Manifestacje antyżydowskie we Francji. Na ulicach miasta Lille odbyła się manifestacja, w której wzięło udział przeszło 700 studentów wznoszących okrzyki przeciwko żądaniom włoskim. Do żadnych incydentów nie doszło.

— Niech żyje radio — precz z radiem! Przyjmowane nie tak dawno z entuzjazmem zradiofonizowanie taksówek ma obecnie bardzo wielu nieubłaganych wrogów. W pierwszym rzędzie sprzeciwiły się radiofonizowaniu taksówek władze rumuńskie, które stanowisko swoje uzasadnieją tym, że mnożą się wypadki automobilowe wskutek zasłuchania się kierowców i pasażerów. Tak więc, wkrótce ulubiona rozrywka automobilistów rumuńskich zniknie bez śladu.

— 3.062 km autostrad w Niemczech. Oddane zostały do użytku ostatnie odcinki autostrad, których budowa objęta była programem na rok bieżący. Łączna długość wykończonych do dziś w Niemczech autostrad wyn. 3.062 km, 1.400 km znajduje się jeszcze w budowie a planowane jest jeszcze 2.315 km autostrad.

Audycja radiowa dla... psów. W najbliższym czasie radiostacja londyńska, tytułem próby, zamierza nadać koncert dla psów. Oczywiście nie weźmie w nim udziału żadna orkiestra ani żaden śpiewak. Program tego słuchowiska wypełnią całkowicie odgłosy, na które psy żywo reagują. Będą więc wołania o pomoc, dobrze znane psom policyjnym, miauczenie, a przede wszystkim — skomlenie, warczenie i szczekanie o najrozmaitszym zabarwieniu „uczuciowym“. Należy zaznaczyć, że tylko niektóre psy chętnie słuchają koncertów symfonicznych.

B. Kofmann

Powieść współczesna.

63)

(Ciąg dalszy)

— Już słyszeliśmy o łodzi motorowej — wtrącił wywiadowca. — Więc to był Akruba?

Twarz de Katta zmieniła się nagle, stężała w wyrazie mściwej i nieugiętej zaciętości.

— Tak — odparł głucho patrząc w przestrzeń. — To jest właśnie morderca, panie Rottwyn.

— Morderca? — powtórzył wywiadowca — Przecież pan mówił, że porucznik Orda...

Panna Malinowska drgnęła. Chciała coś powiedzieć, lecz słowa uwięzły w krtani.

De Katt spojrzał na Rottwyna, potem przeniósł wzrok na dziewczynę. Jego oczy były znów spokojne i pogodne.

— Tu nie chodzi o pana Ordę — wytłumaczył uspokajająco. — Pan porucznik ma tylko powierzchowną ciętą ranę na plecach. Otrzymał ją, gdy ścigał Elkmara, służącego Akruby, a to się stało na wydmie piaszczystej niedaleko od wyjścia z ogrodu. Prawdopodobnie tym samym nożem lub sztyletem Elkmar zranił ciężko Stantona. Nie działał na własną rękę, lecz tylko wykonywał rozkazy swego pana, dlatego powiedziałem, że Akruba jest mordercą. — Zwrócił się następnie do wywiadowcy i zapytał, jak gdyby miał do tego prawo niezaprzeczone: — A co pan tu znalazł?

— Kilka odcisków wielkiego i wskazującego palca — oświadczył Rottwyn. — Mam wrażenie, że przydadzą się dla śledztwa. — Potem wyjął z teczki kawałek papieru, rozwinął go i pokazał strzępek włóczki, który znalazł na futrynie okna. — I jeszcze to.

De Katt pochylił się i popatrzał.

— Tak. Zdaje się, Elkmar ma czerwony sweter z takiej samej wełny.

— Więc pan ich obu schwytał?! — zawołał żywo wywiadowca. — Gdzie są teraz? Na kutrze?

— Tak — stwierdził de Katt. — Mam wszystkich. Z wyjątkiem kobiety.

— Aha!... Pan sądzi, że pani van Straaten nie brała udziału w tych sprawach?

— Hm... Sądzę, że nie. Możemy już iść?

— Proszę chwilę zaczekać — wtrąciła z żywością panna Malinowska. — Narzucę tylko płaszcz i uspokoję panią Claasen... Przyznam się szczerze, że nic nie rozumiem, jednak z całego serca dziękuję panu, panie de Katt!

— Wkrótce wszystko dla pani będzie jasne — uśmiechnął się de Katt. — Nawiasem mówiąc od dziś nazywam się znów Leskatter.

— Nie traćmy czasu! — wmieszał się Rottwyn przestępując niecierpliwie z nogi na nogę. — Zdaje mi się, że komisarz Weninga teraz tu nie przyjdzie. Może go spotkamy, a może się dowiedział o powrocie „Starej Mary“ i tam na nas czeka

Po paru minutach opuścili we troje dwór Amstelkroog i udali się w kierunku nadbrzeżnego mostu. Panna Malinowska kroczyła po środku, między wysokim wysmukłym Leskatterem a małym wywiadowcą.

— Czy było tak z moim kuzynem, jak pan opowiadał, panie de Katt? Nie gorzej? — zapytała panna Malinowska.

— Nie, proszę pani, powiedziałem szczerą prawdę — odparł Leskatter. — Zresztą wkrótce pani się przekona.

— Mam wrażenie, że tak było w rzeczywistości — wtrącił Rottwyn.

— Chwała Bogu! — zawołała radośnie panna Malinowska. — Miałabym ciężki grzech na sumieniu, gdyby się kuzynowi stało co złego. Przecież tylko przeze mnie wplątał się w tę nieprawdopodobną historię z kroniką... Panie de Katt... przepraszam, panie Leskatter, dlaczego właściwie wszyscy tak się ubiegali o tę księgę?

— W kronice była ukryta pewna tajemnica, która dotyczyła mnie i Stantona — odpowiedział Leskatter.

— Przeglądałam kronikę z kuzynem, ale nic nie znaleźliśmy — potrząsnęła głową dziewczyna. — Dziwna historia...

— Jednak tajemnica jest ukryta w księdze. Pokażę pani.

— Co wspólnego miał z tym Akruba? Przecież on ukradł kronikę, prawda? A doktor van Kosten?

— Van Kosten? — powtórzył Leskatter. — W tej sprawie doktor wbrew woli odegrał nieprzyjemną rolę. Z początku zainteresował się kroniką jako historyk. Potem przemówiła w nim namiętność zbieracza rzadkich książek i ta namiętność okazała się silniejsza od rozsądku. Ostrzegałem go, by nie robił głupstw. Nie usłuchał i wpadł wreszcie w ręce Akruby, który go zaczął szantażować. Później opowiem dokładnie i pani wszystko zrozumie.

XX.

Komisarz Weninga dowiedział się rzeczywiście o powrocie „Starej Mary“ już na poczcie, dokąd się udał, by zamówić pilną rozmowę telefoniczną z Amsterdamem. Czekając na połączenie, ujrzał młodego człowieka w stroju rybackim, który wszedł kołysząc się, jak marynarze przebywający często na pełnym morzu.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z Wielkopolski i Pomorza

NASI SPRAWOZDAWCY O ŻYCIU PROWINCJI

INOWROCŁAW

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" w Inowrocławiu mieści się od dnia 1 grudnia br przy **ul. Król. Jadwigi 22/23 I piętro, prawo** (naprzeciw magistratu). Nasze przedstawicielstwo powierzyliśmy p red Florianowi Wikarskiemu.

Biblioteka Tow Czytelni Ludowych mieszcząca się w Domu Katolickim przy ulicy Plebanka otwarta jest codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 17 do 19

Biblioteka Kolejowego Przysp. Wojsk. w świetlicy „Ogniska" przy ul Magazynowej otwarta w poniedziałki, środy i piątki od godz 17 do 19

Biblioteka miejska czynna jest codziennie od godz 17 do 18 w soboty od 17 do 19

Nocny dyżur pełni apteka „Pod Lwem".

Karetka sanitarna, telefon 276 czynna w dzień i w nocy

REPERTUAR KIN:

As: „Złodziejka"
Słońce: „Rapsodia".
Stylowe: „Bohater naszych czasów".
Świt: „Serce i perły"

— Z obrad restauratorów. W sali restauracji dworcowej u p. M. Andrysiaka odbyło się zebranie Stow. Restauratorów, które zagaił prezes p. Wojciech Jaskólski, po czym protokół odczytał p. Sylwester Starobrat. Z kolei omówiono sprawę opłat na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotnych, postanawiając opodatkować się w takiej wysokości jak ub. roku. Następnie przedyskutowano sprawy wyborów do rady miejskiej. Poza tym omawiano sprawę dopłat do świadectw przemysłowych i patentów akcyzowych. Obecnie płacą restauratorzy do III kategorii włącznie tylko 100% dodatku komunalnego, a I i II kat. 200%, co jest niewątpliwie sukcesem nowego zarządu. W dyskusji nad powyższymi sprawami przemawiali pp.. Fr. Przybecki, Jan Czarnecki, St. Truszkowski, Z. Laskowski, S. Starobrat, M. Baranowski, J. Pankau, Z. Chałupczak i M. Andrysiak. Z kolei omówiono poprawki do nowego statutu Pom. Zw. Restauratorów, po czym uchwalono jak corocznie ofiarować na biedne dzieci dla Stow. Wincentego à Paulo wszystkich trzech parafii 15 zł. Na wniosek pp. Laskowskiego i Czarneckiego powzięto także uchwałę, aby fabryki wódek i likierów nie sprzedawały swych wyrobów prywatnym osobom. W końcu złożył przedstawiciel „Dziennika Bydgoskiego" życzenia noworoczne restauratorom, za które serdecznie podziękował prezes.

— Masówka rolników. W sali kina „As" odbyło się zebranie-masówka rolników, które zagaił prezes pow. p. T. Kaźmierczak z Płonkowa. Pierwszy referat (z przeźroczami) wygłosił p. inż. Temler z Torunia na temat uprawy łąk i roślin pastewnych. W dyskusji radca p. Graczyk prosił, aby na Kujawach brano więcej pod uwagę uprawę łąk, która jest zaniedbana. Następny referat wygłosił p. dyr Prebis z Torunia o spółdzielczości, omawiając obszernie spółdzielczość handlowo - rolniczą, kredytową i mleczarską. W dyskusji przemawiali pp.: prezes Kaźmierczak, Nowosad, Czwarno, b. poseł Dembiński, Orczyk i inni, domagając się uporządkowania całej spółdzielczości jak i założenia spółdzielni mleczarskiej.

— Znów przychwycono 10 osób podczas obławy. Ostatnio policja znów urządziła obławę, podczas której przytrzymano 10 osób, które nie mogły się wylegitymować.

— Bokser ofiarą wypadku. Pod autobus wpadł znany bokser zawodowy Jóźkowiak, doznając złamania obu nóg. Ostatnio Jóźkowiak zdobył tytuł mistrza zawodowego Polski wszechwag, bijąc przez k. o. dotychczasowego mistrza Kantora. Jóźkowiak miał się jeszcze raz spotkać z Kantorem w rewanżowej walce, a następnie z czołowym bokserem Francji. Po tym spotkaniu mistrz Polski i wychowanek inowrocławskiej „Goplanii" miał kontrakt na występy w Ameryce. Obecnie nie wiadomo, czy po wyjściu z szpitala Jóźkowiak będzie mógł wrócić na ring. Jak nas informują, nieszczęśliwy bokser ma otrzymać odszkodowanie, które umożliwi mu egzystencję.

— 10-lecie urzędowania prezydenta miasta p. Jankowskiego. W ub. środę minęło 10 lat od chwili, gdy rządy w naszym mieście objął prezydent p. Apolinary Jankowski. Podczas swej 10-letniej kadencji zdobył sobie prezydent opinię przewidującego i dobrego gospodarza, który pozostawi trwałe pomniki swej działalności. W dalszej pracy życzymy mu nowych owocnych wyników.

— Dziecko wpadło pod wóz. Pod koła wozu ciężarowego w majętności Markowice wpadła maleńka Jadwisia Nawrocka, córka pracownika podwórzowego. Znajdująca się w pobliżu matka wydobyła spod wozu dziecko z połamanymi nóżkami.

«:»

NAKŁO n. Not. Zw. Powst. Wlkp., koło Nakło. urządziło w niedzielę 11 bm. wieczornicę ku czci 90-lecia powstania wlkp. w roku 1848, t. zw. „Kosynierki". Na program składały się śpiewy, deklamacje i przemówienia, ilustrowane filmami. Publiczność dopisała.

STRZELNO. (mk) We Wronowach otwarty został uniwersytet ludowy, którego kierownictwo objął ks. prob. Januszewski. Frekwencja słuchaczy bardzo liczna. Zakończenie nastąpi 12. II. 39.

MOGILNO. (mk) Ochronka św. Józefa urządziła dla dzieci uroczystość gwiazdkową. Dzieci w wieku od 3—6 lat popisywały się pięknymi deklamacjami, śpiewami itp., wywołując zachwyt wśród licznie zebranej publiczności.

— Walnemu zebraniu cechu szewskiego przewodniczył st. cechu p. Łaniecki. Uchwalono budżet w kwocie 90,40 zł na rok 1939. Omawiano sprawy konkurencyjne, fachowe i organizacyjne.

WĄGROWIEC. (a) Odbyło się walne zebranie cechu fryzjerów, które zagaił cechmistrz p. Filipowski. Przewodnictwo objął p. Trojanowski, protokółował p. Sobiesiński z Łekna, na ławników poproszono pp. Świtalskiego i Ławniczaka. Po złożeniu sprawozdań zarządu i udzieleniu pokwitowania, wybrano nowy zarząd w składzie pp.: Trojanowski — cechmistrz, Martyński — zast., Kortus — sekretarz, Styczyński — zastępca, Kotecki — ławnik. Sprawozdanie ze zjazdu cechów w Poznaniu zdali pp. Filipowski i Martyński. Przy końcu omówiono sprawę przystąpienia do Związku Fryzjerów w Poznaniu.

— (gr) W dniu 8 bm. w szkole w Bartodziejach (pow. Wągrowiec) odbyła się uroczystość wręczenia radioodbiornika, daru lasów państwowych, z udziałem nadleśniczego p. Zalewskiego, inspektora szkol. p. Szumowskiego, kier. szkoły, sołtysów gromad, rodziców oraz licznie zgromadzonej dziatwy.

PRUŚCE, pow. Wągrowiec. (gr) W ub. tygodniu włamali się nieznani sprawcy do mieszkania nauczyciela p. St. Dworakowskiego w Pruścach pow. wągrowieckiego, gdzie skradziono garderobę wartości 700 zł.

ROGOŻNO. (a) W sali p. Dąbkiewicza w Budzyniu odbyła się akademia, poświęcona propagandzie książki. Na program złożyły się przemówienia pp. Kośmickiego, Kaji i Hedeszyńskiego oraz recytacje i taniec góralski.

GOŁAŃCZ. (a) Złoty krzyż zasługi za zasługi na polu pracy społecznej otrzymał ks. prob. Edward Mrotek z Gołańczy.

OSTRÓW WLKP. (lj) Wydział karny S. O. w Ostrowie rozpatrywał 9 bm. sprawę przeciwko b. sekretarzowi biura adwokatów Kwiatkowskiego i Kubiaka, Marianowi Remelskiemu z Ostrowa, obwinionemu o przywłaszczenie powierzonego mu mienia. W czasie od 1932 roku do kwietnia br., przyjmując od klientów pieniądze, zapisywał je do jednego kwitariusza, w kwitariuszu kontrolnym zaś zapisywał kwoty mniejsze, przywłaszczając sobie w ten sposób sumę około 5.000 zł. W wyniku rozprawy R. skazany został na 15 miesięcy więzienia z warunkowym zawieszeniem kary przez 3 lata.

MARGONIN. (bf) W Margoninie odbyło się poświęcenie nowego targowiska, urządzonego na dawniejszym boisku sportowym. Aktu poświęcenia dokonał ks. prob. Kaczmarek w obecności p. burm. Romińskiego, rady miejskiej, okolicznych sołtysów i społeczeństwa.

BRODNICA. (jl) 11 bm. tut. gniazdo Sokoła obchodziło 25-letni jubileusz istnienia. Z tej okazji 10 bm. została odprawiona msza św. żałobna za poległych członków gniazda. Wieczorem w sali Domu Katolickiego rozegrano mecz bokserski „Sokół" — „Brodniczanka". Zwycięstwo odniósł Sokół 10:6. Dnia 11 bm. odbyła się w kościele farnym uroczysta msza św., którą odprawił ks. Okrój przy udziale władz Sokoła okręgu VI z p. prezesem Wolskim na czele. Po nabożeństwie udano się pochodem i złożono wieniec na cmentarzu wojskowym. Wieczorem w sali Domu Katolickiego odbyła się wieczornica jubileuszowa, w której wzięli udział władze duchowne, wojskowe i miejskie. Po zagajeniu nastąpiło składanie życzeń. Orkiestra wojskowa odegrała hymn narodowy. P. Bułka odczytał historię gniazda Sokoła, a na zakończenie wzniesiono okrzyki na cześć Rzeczypospolitej, Pana Prezydenta Ignacego Mościckiego i Marszałka Śmigłego-Rydza. Następnie wręczono dyplomy pamiątkowe członkom honorowym i zwyczajnym, po czym odbyły się popisy gimnastyczne.

TUCHOLA. (fm) Z okazji „Tygodnia Kupca", który rozpoczął się mszą św. w kościele parafialnym, po południu odbyło się w Browarze uroczyste zebranie. Obecnego p. starostę Ornassa, p. burm. Saganowskiego, licznych członków z Tucholi, Śliwic, Cekcyna i Bysławia powitał p. prezes Maćkowski, wygłaszając przemówienie wstępne. Referat „Czy potrzebny nam jest kupiec" wygłosił p. Dahlke. Następnie p. prezes uroczyście wręczył p. Józefowi Kobierowskiemu z Bysławia z racji jego 25-lecia samodzielnej pracy zawodowej - dyplom związku i dyplom Izby Przemysłowo-Handlowej oraz p. Florianowi Wolskiemu z Tucholi z okazji 60-lecia samodzielnej pracy księgarskiej i papierniczej — dyplom członkostwa honorowego Tow. Kupców Samodzielnych w Tucholi. W imieniu odznaczonych podziękował p. Kobierowski. Po przemówieniu p. starosty Ornassa, który zwrócił uwagę na konieczność odżydzenia handlu, zebranie zakończono, po czym odbyła się wspólna kawa przy harmonijnej towarzyskiej pogawędce.

— W Wielkim Mądromierzu pod Tucholą odbyło się uroczyste pożegnanie długoletniego proboszcza ks. Humy, odchodzącego do innej parafii. Na sali zebrały się wszystkie organizacje i wierni, którzy w serdecznych słowach i kwiatami żegnali nowego duszpasterza. Na stacji kolejowej ostatnią owację pożegnalną ukochanemu ks. proboszczowi zgotowały dzieci szkolne.

WĄBRZEŹNO. Kino Słońce: „Indyjski grobowiec".

— Na sali hotelu „Pod Białym Orłem" odbyło się we wtorek zebranie Zw. Chrześc. Samodz. Rzemieślników koło Wąbrzeźno, któremu przewodniczył prezes p. Anastazy Cander. P. prezes Cander odczytał nadeszłe okólniki, zaś protokół z ostatniego zebrania p. Antoni Dąbrowski. Szerszą dyskusję wywołały wybory do samorządów, na temat których zabierali głos liczni członkowie.

CHOJNICE. (s) Dnia 11 bm. w salce parafialnej w Chojnicach tut. Kat. Stow. Rob. wyświetliło serię przeźroczy, które przedstawiały piękne obrazy Stachewicza, omawiające legendy z życia Najśw. Marii Panny. Druga część przeźroczy zobrazowała życie naszej wielkiej Polki Marii Curie-Skłodowskiej w walce o zdobycie pierwiastka dla zwalczania raka.

— W Chojnicach 11 bm. w tut. kole szybowcowym L. O. P. P. został ukończony kurs pilotażu szybowcowego, w którym świadectwo przeszkolenia otrzymali pp.: St. Czarnecki i A. Porożyński. Nadmienić należy, iż w czasie istnienia koła od 1934 r. zostało wyszkolonych 218 osób. W najbliższym czasie zamierza koło w sezonie zimowym zorganizować lot szybowcowy za boyerem na znanym jeziorze charzykowskim.

TCZEW. (as) Pomiędzy mostem wiślanym a portem zimowym w Tczewie podczas przeprowadzania na Wiśle prac pomiarowych, jeden z pracowników Państw. Zarządu Dróg Wodnych w Tczewie 40-letni Feliks Andrzejewski (Tczew, ul. Hallera) doznał skomplikowanego złamania lewej ręki poniżej łokcia. Ofiarę tragicznego wypadku przewieziono do tut. szpitala św. Wincentego.

— Prezes rady nadzorczej spółki akcyjnej „Polska Chiozza" (krochmalnia) oraz fabryki i drożdży w Tczewie p. Stefan Suryn odznaczony został kawalerskim orderem „Polonia Restituta".

Wydział kultury i oświaty zarządu miejskiego w Tczewie przystąpił w roku bieżącym do organizowania miesięcznych odczytów publicznych. Cykl odczytów rozpoczęty został w dniu 9 bm. w sali gimn. męskiego w Tczewie referatem p. Melchiora Wańkowicza p. t. „Rytm Zaolzia". Odczyt ten wzbudził duże zainteresowanie, o czym świadczyła liczba obecnych na nim osób.

PELPLIN. (as) Lekarz dr Fitzek w Pelplinie dokonał szczęśliwie rzadkiej operacji wyjęcia urzędnikowi PKP Leonowi Gardzielewskiemu kuli karabinowej z lewego podudzia, tkwiącej przy samej kości. Kolejarz Gardzielewski przez 24 latą chodził z kulą karabinową w podudziu, albowiem od czasu wojny światowej żaden lekarz nie chciał się podjąć operacji usunięcia kuli.

GRUDZIĄDZ

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego" mieści się przy ul. Toruńskiej 22, tel. 1294. Biuro czynne od godz. 8—18-ej.

TCL Biblioteka i Czytelnia (ul. Legionów 28) otwarta od godz. 11—12 i 17—19 (w soboty tylko do godz. 18).

Pogotowie pożarnicze tel. 11-11.

Nocny dyżur pełnią: apteka „Pod Orłem", 3 Maja 37, tel. 1360 i apteka „Pod Gryfem", Legionów 33, tel. 1524.

REPERTUAR KIN:

Apollo: „Wielka miłość Beethovena".
Gryf: „Żebrak w purpurze".
Orzeł: „Piętro wyżej".

— Cześć pieśni! Pod przewodnictwem prezesa p. Piłata odbyło się zebranie chóru śpiewu „Moniuszko" przy licznym udziale członków. Z okazji zbliżającego się 20-lecia istnienia chóru, postanowiono w dniu 6 stycznia urządzić uroczysty wieczór, połączony z obchodem gwiazdkowym. Również postanowiono w okresie karnawałowym urządzić koncert, z którego dochód przeznaczony zostanie na rzecz budowy nowego kościoła N. M. Panny. Hasłem „Cześć pieśni" zakończono obrady.

— Włamanie do piwnicy. Za pomocą rozerwania kłódki włamał się złodziej do piwnicy Pawła Grajewskiego (Marsz. Focha 3) i skradł rower męski zaś za pomocą otwarcia drzwi podrobionym kluczem lub wytrychem dokonano włamania do piwnicy Bronisława Szydłowskiego (Piłsudskiego 92). Łupem złodziei padło kilka butelek soku oraz 3 kg marmelady.

Kronika GDYŃSKA

Gdynia, dnia 16 grudnia 1938 r.

Redakcja i administracja mieści się: Skwer Kościuszki 24, (nad cukiernią Fangrata), tel. 14-60.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Centralna, Plac Kaszubski, tel. 26-40.
Świętojańska, vis a vis komisariatu.
Bałtycka, ul. Śląska 42.
Magistra Grodzkiego, Morska 155.
Nadmorska w Orłowie, ul. Orłowska.

—«:»—

REPERTUAR KIN:

Bajka: „Tajemnicze promienie" i „Wszystko dla dziewczyny".
Lido: „Drapieżne maleństwo".
Lily-Chylonia: „Ostatni akord".
Miraż-Orłowo: „Książę X".
Morskie Oko: „Maskarada".
Polonia: „Dwoje z tłumu".
Zorza-Grabówek: „Przedziwne kłamstwo".

— **Dr Roman Pollak,** profesor historii literatury Uniw. Poznańskiego wygłosi dziś, w piątek, o godz. 20 w sali Izby Przem.-Handlowej, ul. 10 Lutego 24, odczyt **na temat** najaktualniejszy, najbardziej nas Polaków w ostatnich miesiącach interesujący, a mianowicie o Śląsku Zaolziańskim.

— **Zarządzeniem kuratorium okr. szkoln. pomorskiego** szkoła powszechna na Grabówku otrzymała nazwę „im. Czwartaków".

— **Statki oczekiwane w Gdyni:** 17 bm. mot. „Lechistan", 18 bm. par. „Araton", 22 bm. par. „Consul Cords", oczek.: mot. żagl. „Zeehond".

— **Teatr dla dzieci** Balbiny Horskiej wystawia w sobotę o godz. 15 i w niedzielę o 12 w kinie „Polonia" sztukę pt. Święty Mikołaj, Księżycowa Panienka.

— **Zatonięcie kutra.** W czwartek w nocy stojący od dłuższego czasu w basenie Rybackim kuter rybacki „Gdy 81" zatonął prawdopodobnie wskutek niedostatecznego zabezpieczenia. Właścicielem zatopionego kutra jest p. Wilewski Anastazy.

— **Od uchwał — do czynów!** Postulaty Komisji Komunikacyjno-Turystycznej, która obradowała ostatnio ostatnio w Gdyni, obejmując szereg zagadnień w celu podniesienia letnisk nadmorskich oraz Szwajcarii Kaszubkiej. Uchwalono na zjeździe gdyńskim przystąpić do budowy względnie zmodernizowania urządzeń letniskowych drogą udzielenia ulg podatkowych i pomocy kredytowej zarówno ze strony Państwa, jak i zainteresowanych samorządów, udzielić pomocy przy budowie garaży i warsztatów reperacyjnych wzdłuż głównych tras, prowadzących do Wybrzeża, wydać przy współpracy Koła Miast Pomorskich przewodnik turystyczny po Pomorzu z dokładną mapą turystyczną, wydać ilustrowane prospekty i przewodniki po miastach o walorach turystycznych; publikacją tą powinny się zająć zainteresowane miasta, jak Toruń, Chełmno, Nowe, Gniew, Grudziądz itd

A przecież w Polsce mamy słodkie jabłka!

W Gdyni obrzydzenie wręcz wywołuje widok nahalnie wpychanych **na** rynek gdyński **mandarynek z Jaffy,** których nieprawdopodobne ilości sprowadzają tutejsi żydzi. Przeważnie mandarynki te są chuderlawe i mizerne, **wielkości orzeszków,** blade, niedojrzałe, kwaśne i — drogie! **Ach jakie drogie!**

O ile mandarynki normalne, aromatyczne są cennym i zdrowym owocem o tyle te, którymi nas gwałtownie teraz żydzi gdyńscy częstują nie są stosownym pokarmem **„dla gojów".** Mimo to kosztują **tak samo co prawdziwe i setkami tysięcy wywozi się je** samochodami do **Warszawy, Lwowa, Wilna, a zwłaszcza Katowic i Krakowa.** Niezliczone masy dewiz **wywozi się** z Polski za te **anemiczne orzeszki. A przecież** mamy w naszych sadach **takie słodkie,** dobre, zdrowe **jabłka!**

Wynalazki ślusarza.

Pewien ślusarz w Gdyni dokonał paru ciekawych wynalazków: **świecę woskową** zaopatrzył zamiast knotu z bawełny **słupkiem z soli.** Podobno świeca taka pali się znacznie **jaśniej i dłużej.** Wynalazł też hermatyczne pudełko do kremów, którego nie potrzeba otwierać, lecz które automatycznie wydziela krem w potrzebnej ilości. Wynalazek ten wzbudził zainteresowanie u fabrykantów.

—«:»—

Nie zapominaj o tych,
którym zabrakło pracy i chleba.

Sambo pije kawę u Fangrata...

Gdynia. Przed paru dniami opisywaliśmy obszernie historię **małego murzyna Samby,** który nasłuchawszy się w tawernie portowej w Dakarze cudów o tajemniczym egzotycznym porcie w dalekim polskim kraju **uciekł do Gdyni z woreczkiem orzeszków ziemnych całego majątku.** Sambo stanął przed sądem za nielegalne przekroczenie granicy i otrzymawszy tylko napomnienie, miał odjechać statkiem do Dakaru.

Owoż — mówiąc Sienkiewiczowskim stylem — losy postanowiły inacej. **Sambo pozostanie na razie w Gdyni.** Otrzymał pracę i będzie sprzedawał gazety. Biednym murzynkiem zaopiekowano się i zdecydowano, że nie ma po co wracać do brudnej tawerny afrykańskiej, gdzie go tak bili i poniewierali.

Sambo jest w tej chwili prawdziwym elegantem. Przyjechał do Gdyni w perkalowych majtkach (ongiś podobno białych), w pepitowej kamizelce i, niegdyś różowej koszuli z krótkimi rękawkami. Na głowie miał czapkę, **którą już odrzucił z pogardą, otrzymał bowiem w prezencie piękny zielony kapelusz. a p. notariusz H. zadeklarował nawet garnitur do garderoby Samby.** Zdążył już zafasować także i płaszcz, bardzo cenny w naszym klimacie, a niezupełnie podobny do tropikalno-afrykańskiego.

Sambo z zachwytem przyglądał się pożarowi Bodegi, usiłując jak najbliżej przysunąć się do płonącego budynku i oświadczył, że przynajmniej tam można się było porządnie ogrzać. Biedny mały murzynek! Już się nauczył dwóch słówek polskich: „zzimno" i „cukierr".

Sambo zaproszony na kawę do Fangrata, zachowywał się jak przystało na prawdziwego dżentelmena. Łypał okiem, ciekawie kręcił karakułową głowiną i naśladował sprytnie wszystkie ruchy „towarzyszących mu osób". Dlatego z taktem i wytwornością nabrał sobie tyle samo cukru co inni, tak trzymał łyżeczkę, tak podnosił do grubych warg filiżankę jak i egzotyczni biali mieszkańcy cudownego portu Gdynia.

Personalia Samby, jak się okazało po bliższym nawiązaniu z nim kontaktu, są następujące: Sambo pochodzi z Sudanu francuskiego i urodził się w glinianej chatce **wioski Batos, gdzie ojciec jego był murzyńskim policjantem.** Oboje rodzice zmarli na jakąś epidemię, siostra Aza wyszła za mąż i Sambo wyruszył sobie w świat: via Dakar do... Gdyni.

Opiekuńczy duch ojca-policjanta przyprowadził Sambę bardzo daleko i oddał go w opiekę dobrych polskich policjantów, którzy zmarzniętego, wałęsającego się włóczęgę afrykańskiego przygarnęli troskliwie. Teraz Samba pobędzie sobie jaki czas w Gdyni, wyjdzie tu na ludzi, a potem... — może pojedzie do Afryki jako **polski policjant w przyszłych naszych koloniach na Czarnym Lądzie.**

Gród Kopernika uczcił wielkie zasługi prof. Moczyńskiego.

Toruń, 16. 12. Jak już donosiliśmy, w ub. poniedziałek w Teatrze Ziemi Pomorskiej staraniem Pomorskiego Związku Śpiewaczego i Pom. Tow. Muzycznego **z okazji złotego jubileuszu chlubnej działalności kompozytorskiej, odbył się koncert kompozytorski prof. Moczyńskiego.**

Jakkolwiek odbyły się przedtem dwie uroczystości poświęcone jubilatowi, na których publiczność toruńska godnie uczciła jego zasługi, to niemniej jednak na poniedziałkowy koncert przybyły liczne rzesze torunian na czele z przedstawicielami władz, duchowieństwa, świata naukowego, kulturalnego i artystycznego. Przybyli również b. liczni przyjaciele i **wielbiciele Dostojnego Jubilata z całej Polski.** Koncert w drugiej swej części transmitowany był przez Rozgłośnię Pomorską.

Prof. Moczyńskiego, wkraczającego na salę, wita burza oklasków, którym nie ma końca. Po dłuższej chwili rozpoczynają się produkcje wokalno-muzyczne. Na pierwszy ogień wyszedł chór św. Cecylii, który wykonał utwór „Ojcze nasz", dalej zespół szkolnych chórów żeńskich utwór „Niewiast polskich serce święte", orkiestra symfoniczna pod dyrekcją jubilata — marsza żałobnego ku czci Żwirki i Wigury i poemat symfoniczny oraz **Hymn Pomorza** w wykonaniu połączonych chórów z towarzyszeniem orkiestry.

Bezpośrednio po tym następuje uroczysty moment **składania życzeń.** Przemawiają pp.: prezes Pom. Zw. Tow. Śpiew. inż. Hoffman, prezes PTM sędzia Herman, patron Pom. Zw. Śpiew. ks. kan. Lewandowski z Pelplina, dyr. Kons. PTM Perkowski, prezes oddziału PTM dr Schwartz, prezes „Dzwonu" Pietrykowski, kierownik Pom. Zw. Teatrów Ludowych Ratajski i inni. Wszyscy podnoszą wielkie zasługi Jubilata, **jego znojną, mrówczą pracę w dziedzinie sztuki, która zjednała mu serca wszystkich Polaków.**

Wzruszony do łez Jubilat odbiera wieniec laurowy oraz dyplom członkostwa honorowego koła śpiewu „Dzwon" i chóru garnizonowego, kwiaty i wieńce od licznych organizacyj i stowarzyszeń, dalej piękny album „Muzyka Podhala" od Pom. Zw. Towarzystw Śpiew. i wiele, wiele innych pięknych upominków, których wyliczenie zajęło by zbyt dużo miejsca. Wspomnieć wreszcie należy **o dziesiątkach telegramów, jakie nadesłały różne związki śpiewacze z całej Polski, koledzy-muzycy, nauczyciele i niezliczona ilość przyjaciół.**

Za te dowody pamięci, za niewymuszone, lecz szczere okazanie uznania mrówczej pracy Jubilat wzruszony do łez dziękował wszystkim.

Następuje dalsza część koncertu, w której „Zaślubiny Morza" wykonał chór mieszany Chrystusa-Króla, „Confiteor Tibi Domine" odśpiewały chóry mieszane Lutnia i kościelny przy bazylice św. Jana, „Zdrowaś Maryjo" — chóry Dzwon i św. Cecylii, „Rzucać kwiaty" — chóry Halka i Chrystusa-Króla. Na zakończenie chór św. Katarzyny przy kościele garnizonowym wykonał hymn ku czci Tadeusza Kościuszki.

Koncert był aktem hołdu dla dostojnego jubilata. Była to prawdziwie wielka i podniosła uczta artystyczna, która pozostawiła niezatarte wspomnienia. Prof. Moczyński w swej długoletniej karierze artystycznej, całkowicie zasłużył sobie na takie właśnie dowody uznania, jakiego świadkmi byliśmy w ub. poniedziałek. **Gród Kopernika godnie i dostojnie uczcił jubilata.**

Po koncercie odbył się raut w dworze Artusa.

W imieniu Wydawnictwa „Dziennika Bydgoskiego" i przyjaciół bydgoskich jubilata złożył mu życzenia **redaktor Jan Teska.** Poza tym Bydgoszcz reprezentował **kpt. Stanisław Grabowski.** Z Warszawy przybył **kpt. Zygmunt Grabowski,** przeniesiony ostatnio z Torunia, jeden z najserdeczniejszych przyjaciół jubilata.

Przestrzegamy przed oszustem-złodziejem.

Toruń, 16. 12. W ostatnim czasie pojawił się **na** terenie woj. pomorskiego niezwykle sprytny oszust, który odwiedza instytucje bankowe oraz poważniejsze firmy kupieckie i zręcznym „trickiem" próbuje oszustw na wysokie kwoty.

„Trick" wyrafinowanego oszusta polega na tym, że przedkładając kasjerowi banknot 500-złotowy prosi go o zmianę na drobne. Po otrzymaniu drobnych prosi o zmianę na jeszcze drobniejsze pieniądze i w momencie, kiedy kasjer zajęty jest przeliczeniem, zręcznym ruchem ściąga jeden z banknotów. Kasjer, sądząc, że źle obliczył, wypłaca po raz drugi, padając ofiarą oszusta.

W ten sposób udało się oszustowi nabrać starych, rutynowanych kasjerów w oddziale pewnego banku w Bydgoszczy na sumę 850 zł, oraz na pewnym dworcu kolejowym na sumę 900 zł.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że oszust ten pojawi się w innych ośrodkach, nie tylko na Pomorzu, — i będzie próbował swych oszukańczych manipulacyj, przeto Wojewódzki Urząd Śledczy w Toruniu przestrzega przed nim i prosi o pomoc w ujawnieniu niżej opisanego osobnika. Rysopis: wzrost 168—170 cm, lat około 50, tuszy średniej, wąsy czarne, twarz pociągła, cera oliwkowa, ubrany w długie palto brązowe z czarnym kołnierzem futrzanym, kapelusz szary, wygląd cygana lub Rumuna, mówi słabo po polsku akcentem cygańskim, handluje rzekomo kilimami.

Kronika TORUŃSKA

Toruń, dnia 16 grudnia 1938 r.

Nocny dyżur pełnią apteki:

Radziecka, Śródmieście.
Św. Anny — Bydgoskie Przedmieście.
Pod Łabędziem — na Mokrem.
Nadwiślańska — Jakubskie Przedmieście.

—«:»—

Pogotowie straży pożarnej tel. 12-44.

—«:»—

Pogotowie ratunkowe tel. 19-91.

—«:»—

Przedstawicielstwo „Dziennika Bydgoskiego", ul. Mostowa 17, tel. 1446.

REPERTUAR KIN:

Aria: „Narodziny gwiazdy".
As: „W porcie czeka dziewczyna".
Mars: „Banita".
Świt: „Nieusprawiedliwiona godzina".

— **Z Teatru Ziemi Pomorskiej.** Stylowa, pełna humoru komedia muzyczna Ruszkowskiego pt. „Jadzia wdowa", która na wczorajszej premierze została tak mile przyjęta przez publiczność powtórzona zostanie w sobotę i niedzielę 17 i 18 bm. o godz. 20. Udział bierze cały zespół pod reżyserią p. J. Gołaszewskiego, orkiestra wojskowa.

— **Repertuar Teatru Ziemi Pomorskiej.** Piątek godz. 20: „Jadzia wdowa", sobotą godz. 16 dla wojska: „Tekla", godz. 20: „Jadzia wdowa", niedziela godz. 12: „Królewna Pokrzywka" godz. 16: „Subretka", godz. 20: „Jadzia wdowa".

— **Apel do publiczności.** Z uwagi na zbliżające się święta Bożego Narodzenia, zaleca się nadawać przesyłki pocztowe zwłaszcza paczki tak wcześnie, by można je było doręczyć w miejscu przeznaczenia najpóźniej w dzień wigilijny, tj. dnia 24 bm. Zbyt późne nadawanie przesyłek pocztowych, a w szczególności paczek może spowodować doręczenie ich dopiero po świętach. Urzędy pocztowe będą zwracały uwagę na dokładne opakowanie i adresowanie paczek, zwłaszcza żywnościowych. W wypadku niedokładnego opakowania i zaadresowania, paczki nie będą przyjmowane, ponieważ sprawia to wiele kłopotów przy doręczaniu, a niejednokrotnie jest powodem zaginięcie paczki. Paczki zwykłe i z podaną wartością do 200 zł nadaje się bez adresu pomocniczego.

— **Pracownicy gastronomiczni dzielą się opłatkiem.** W lokalu p. Osmańskiego przy ul. Kopernika odbył się wieczór wigilijny Związku Zaw. Kelnerów i Pokrewnych Zawodów, oddział toruński, na który przybyli delegaci Zw. Restauratorów, Zw. Kelnerów z Gdańska oraz liczni członkowie Związku z Torunia. Gości i członków w serdecznych słowach powitał prezes p. Tobolewski, po czym nastąpiły popisy dzieci pracowników gastronomicznych. Na wieczorze zjawił się również św. Mikołaj, który obdarzył dzieci kelnerów pięknymi podarkami, a bezrobotnym kelnerom wręczył asygnaty. Fakt ten zasługuje na specjalne podkreślenie, gdyż pracownicy gastronomiczni specjalnie opodatkowali się, aby tylko chociaż w tej formie przyjść z pomocą tym kolegom, którzy nie mają pracy. W dalszym ciągu popisywał się duet orkiestry Pluteckiego, oklaskiwany przez uczestników wieczoru wigilijnego. Bezpośrednio potem nastąpiło dzielenie się opłatkiem i składanie życzeń. Wieczór ponadto wypełniły przemówienia: przedstawiciela Gdańska, p. Swinarskiego, który wręczył wiceprezesowi toruńskiego oddziału Związku p. Dybowskiemu dyplom honorowy członka Zw. Kelnerów w Gdańsku w dowód uznania zasług na polu współpracy zawodowej ze Zw. Kelnerów w Gdańsku, oraz p. Dybowskiego, który w serdecznych słowach podziękował za zaszczyt, obiecując w dalszym ciągu pracować z jeszcze większym zapałem dla dobra Związku.

Kronika

Bydgoszcz, dnia 16 grudnia 1938 r.

KALENDARZYK

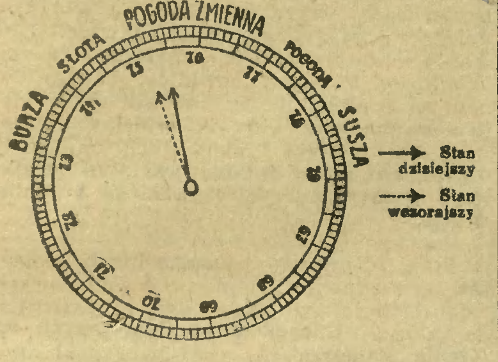
Dziś: Euzebiusza b. m.
Jutro: Floriana, Łazarza.
Wschód słońca o godzinie 8.05.
Zachód słońca o godzinie 15.46.

Stan pogody.

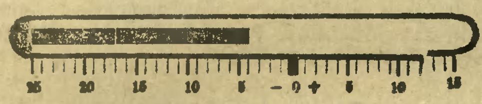
Ostry mróz.

Wczoraj panowała w Polsce pogoda chmurna, miejscami — zwłaszcza na wschodzie — padał drobny śnieg. Wiał umiarkowany wiatr ze wschodu, a temperatura wynosiła około 4 stopni. Stacje górskie notowały: Kasprowy Wierch — temperaturę — 13 st., dość pogodnie przy umiarkowanym wietrze północno-wschodnim. Dziś rano w Bydgoszczy dalsze zaostrzenie się mrozu. Temperatura o godz. 8 rano wynosiła — 7 stopni.

Przewidywany przebieg pogody: Chmurno i miejscami śnieg przy umiarkowanych wiatrach ze wschodu. Stopniowo wzmagający się mróz (temperatura od 15 st. na wschodzie do 5 st. na zachodzie kraju).

Termometr wskazywał dziś rano

DYŻURY NOCNE APTEK
od 12—18 grudnia:

1) Apteka Centralna, ul. Gdańska, telefon 3394.
2) Apteka pod Lwem, ul. Grunwaldzka, telefon 3191.

—«:»—

Telefon Pogotowia Ratunkowego 26-15.

—«:»—

— **Muzeum Miejskie** przy ul. Farnej otwarte codziennie od godz. 11—15, w niedziele i święta od godz. 11—14. Obecnie w Muzeum wystawa doroczna „Salon Bydgoski“.

Muzeum Miejskie — Bielawki, ul. Pierackiego 8, otwarte codziennie od godz. 11 do 14. Stała wystawa darów: obrazy Leona Wyczółkowskiego i rzeźby Konstantego Laszczki.

Biblioteka Nowości T. C. L. przy ulicy Gdańskiej 30, I piętro, wypożycza książki od godz. 11—13,30 i od 16—19.

—«:»—

Specjalny skład nut — Bydgoszcz, ul. Gdańska 34.

—«:»—

Z TEATRU MIEJSKIEGO
im. K. H. Rostworowskiego

Dziś w piątek o godz. 20-tej przedstawienie wspaniałej i cieszącej się olbrzymim powodzeniem operetki **„BŁĘKITNA MASKA“.**

W sobotę 17 o godz. 20-tej **premiera „PAN TOPAZ“** Marcelego Pagnola.

Premiera **„Pana Topaza“ będzie pierwszą** sztuką tego autora **na scenie teatru** bydgoskiego — którego utwory **cieszą się** wybitnym powodzeniem **na wszystkich** scenach świata.

Utwory Marcelego Pagnola **„Pan Topaz“**, „Handlarze sławy“, „Mariusz“ i **„Fanny“** grane były na wszystkich większych scenach Polski zdobywając zasłużony sukces. **„PAN TOPAZ“** to najdojrzalsze dzieło pisane, którego talent w tym utworze objawia się w całej pełni. Premiera **„PANA TOPAZA“** będzie niewątpliwie nieprzeciętnym wydarzeniem w życiu teatralnym naszego miasta.

„PAN TOPAZ“ ukaże się w reżyserii Edmunda Szafrańskiego z udziałem pp. Domańskiej, Kownackiej, Okońskiej, Sobotkowskiej, Dębicza, Gajdeckiego, Kowalczyka, E. Kuźmińskiego, Malatyńskiego, Mierzejewskiego i Rosłana. Wystawa w opracowaniu Przeradzkiej i Jędrzejewskiego.

W nadchodzącą niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 16-tej ukaże się po cenach zniżonych **„BŁĘKITNA MASKA“** w obsadzie premierowej.

—«:»—

— **Wszystkie czasopisma** krajowe i zagraniczne (niemieckie z 25 proc. zniżką) dostarcza księgarnia **Gieryna, Plac Teatralny. Ceny katalogowe.** (23571

— **Walne zebranie Towarzystwa Pomocy Naukowej** imienia Karola Marcinkowskiego na powiat bydgoski odbędzie się we wtorek 20 grudnia br. o godz. 16-tej na sali p. Ign. Nowaka **w Koronowie.** Prosi się o liczny udział członków. Zarząd: dr Szews, prezes, Ks. Chylarecki, sekretarz. Uwaga: Najniższa składka roczna wynosi 4 zł, którą prosimy wysłać na ręce kasjera: **X. prob. Paluchowski, Wierzchucin,** PKO 212.358.

Do Wyborców!

Stronnictwo Pracy w Bydgoszczy.

W dniu 18-tym grudnia br., a więc za kilka już dni, zadecydują się na lat 5 losy gospodarki naszego miasta.

Dzień 18 grudnia rozstrzygnie, czy na ratuszu bydgoskim będą rządzili obywatele, obeznani z sprawami samorządowymi, czy też nieodpowiedzialni demagodzy.

Od Twego głosowania zależy, czy miastem będą rządzili **wypróbowani katolicy i niezależni — narodowo myślący obywatele,** czy też radykalni krzykacze, którzy mogą miasto narazić na straty moralne i materialne.

Od Ciebie zależy, czy los Bydgoszczy złożysz w ręce działaczy, **mających zrozumienie dla spraw szerokich mas Świata Pracy,** czy też powierzysz rozstrzyganie tych spraw ludziom, którzy tego zrozumienia nie posiadają.

STRONNICTWO PRACY idzie do wyborów pod własną firmą, z otwartą przyłbicą w oparciu o związki chrześcijańsko-narodowe, tj. Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe i Zjednoczenie Zawodowe Polskie.

Stronnictwo Pracy wykazało, że na ratuszu bydgoskim kieruje się **umiarem, że broni skutecznie interesów miasta, interesów obywateli i interesów Świata Pracy.**

Kandydaci STRONNICTWA PRACY — to ludzie niezależni, wypróbowani patrioci, katolicy i społecznicy.

Głosując na nich w dniu 18-tym grudnia, bądź pewny, że losy miasta składasz w ręce ludzi, świadomych swej odpowiedzialności, którzy nie przyniosą ujmy ani Bydgoszczy ani jej Obywatelom.

Walczymy **o Polskę Chrześcijańską i Narodową, Polskę wolności i Ludzi Pracy,** dlatego **głosujemy wszyscy gremialnie i solidarnie na kandydatów listy**

Nr 1 Stronnictwa Pracy.

Komitet wyborczy:
Prezydium Pom. Rady Woj. Stron. Pracy
Jan Teska, prezes
Jan Góralewski, wiceprezes.
Za Zjednoczenie Zawodowe Polskie
Maciej Roszak, Józef Piasecki
Jan Faustyniak.
Zarząd Powiatowy Stronnictwa Pracy
Kazimierz Beyer, prezes
Henryk Trzebiński, sekretarz
Stan. Pałaszewski, Adam Niedzielski.
Za Chrześc. Zjednoczenie Zawodowe
Marcin Wencel, Franciszek Nowakowski
Czesław Woźniak.

— **O robieniu powiększeń fotograficznych.** Cykl wydawanych przez księgarnię Wł. Wilaka w Poznaniu poradników fotograficznych, został ostatnio powiększony przez wydanie broszury pt „Powiększanie“ opracowanej przez Józefa Świtkowskiego. Broszura jest do nabycia w większych księgarniach została wydana przez księgarnię Wł. Wilak w Poznaniu.

Ociemniali proszą o pomoc!

Nie wszyscy mieszkańcy naszego miasta wiedzą o tym, że istnieje w Bydgoszczy już od 15 lat organizacja, skupiająca najbiedniejszych spośród ociemniałych pod nazwą: **Związek Cywilnych Ociemniałych.**

Członkowie tego związku nie pobierają żadnych zapomóg, żadnych wsparć, nie są również mieszkańcami schronisk, lecz własną, mozolną pracą starają się zarobić na utrzymanie swych rodzin. Ociemniali ci żyją przeważnie w skrajnej biedzie i opuszczeniu. Z okazji nadchodzącej „Gwiazdki“ Związek Cywilnych Ociemniałych rozpoczął akcję zbiórkową na zapomogi dla swych członków. Wszyscy, którzy chcą przyjść z pomocą ociemniałym niechaj dobrotliwie przesyłają ofiary pieniężne na nasze konto w Banku Bydgoskim przez PKO Nr 200680, natomiast datki w naturze składać pod adresem: **prezes Wł. Winnicki, Bydgoszcz, ul. Kołłątaja nr 12, m. 6.** Nie wątpimy, że JWPaństwo, do których ten apel dotrze, spełnią swój obowiązek chrześcijański w miarę sił i możności i dobrotliwie dopomogą nam do urządzenia obchodu gwiazdkowego, który się odbędzie w dniu 22 grudnia br. o godzinie 18 na sali p. Mellerowej, Plac Piastowski.

Za zarząd
Związku Cywilnych Ociemniałych
Prezes: (—) Wł. Winnicki, nauczyciel dzieci ociemniałych. Sekretarz: (—) Fr. Ossowicki. Skarbnik: (—) Jan Drewek Dyrektor Banku Bydgoskiego.

Rewia okien wystawowych branży radiowej.

Wśród publiczności bydgoskiej, tłumnie zalegającej ulice miasta, wielkie zainteresowanie wzbudził **konkurs branży radiowej.** Jak już donosiliśmy, celem ożywienia zainteresowania aparatami radiowymi, Komitet Społeczny Radiofonizacji Kraju zorganizował przy współudziale prasy konkurs na najpiękniej udekorowane okno wystawowe. Do konkursu zgłosiły się następujące firmy radiotechniczne: S. Kwasek — Plac Poznański 6, A. Marciniak — Długa 6, „Elektra“ — Mostowa 8, B. Jączkowski — Gdańska 23, „Iskra“ — Gdańska 33, W. Buchholz — Gdańska 38, P. Michalski — Gdańska 39, B. Ziętak — Dworcowa 9, R. Reimann — Dworcowa 25, W. Tyborski — Śniadeckich 25.

Celem wzięcia udziału w konkursie należy zobaczyć okna wystawowe zgłoszonych firm i następnie odpowiedzieć na pytanie: **„Jaka wystawa najbardziej mnie się podoba i dlaczego“.**

Odpowiedź należy przesłać najpóźniej do dnia 27 bm. pod adresem redakcji Dziennika Bydgoskiego, albo też do studia Rozgłośni Pomorskiej (skrzynka na gmachu Teatru Miejskiego w Bydgoszczy).

Wśród uczestników konkursu zostanie rozlosowane 20 wartościowych nagród, jak lampy elektryczne, żyrandole, grzałki, kuchenki elektryczne, żelazka, abażury itd.

Dziś — odczyt ks. Jana Urbana.

Przypominamy, że dziś, w piątek, 16 bm. punktualnie o godz. 20, w auli Miejskiego Gimnazjum im. Kopernika, na **wieczorze Rady Artystyczno-Kulturalnej** znakomity filozof katolicki i powszechnie znany publicysta ksiądz Jan Urban z Towarzystwa Jezusowego wygłosi odczyt pt. **„Chrześcijaństwo a różne cywilizacje“.** Nie wątpimy, że ten ostatni przed świętami wieczór RAK wzbudzi należyte zainteresowanie — zasługuje na to zarówno wyjątkowa wprost osoba prelegenta jak aktualny i ciekawy temat odczytu. Zagai wieczór **dyr. inż. Eugeniusz Wasilewski.**

—«:»—

— **Przy zakupach gwiazdkowych** pamiętać należy, że każdy grosz zaniesiony do obcego, wzmacnia siły Polsce nieprzyjazne. W szczególności nie wolno Polakowi-katolikowi zasilać swą krwawicą **placówek żydowskich.**

— **Dziwna lista wyborcza.** Przeglądając listę wyborczą „Porozumienia“ czyli po prostu Ozonu, znajdujemy na niej niezwykle wielką liczbę **kierowników szkół.** Nie byłoby w tym ostatecznie nic złego, gdyby panowie ci nie byli członkami głośnego Związku Nauczycielstwa Polskiego „Ognisko“, znanego z walki z duchowieństwem katolickim. Osobiście mogą to być ludzie bardzo godni, ale dziwić im się należy, że nie uznali za słuszne opuścić szeregi organizacji, której charakter dobitnie określił w głośnej swej mowie zeszłorocznej w sejmie p. premier Składkowski. Tym więcej, że organizacja ta jest **gruntownie zażydzona,** o czym prasa obszernie i szczegółowo doniosła. Ponadto i z innych względów budzi wątpliwości. Oto poseł W. Budzyński wykazał w sejmie, że uzależniona jest od **międzynarodówki** nauczycielskiej, która ze swej strony utrzymuje **ścisły związek z masonerią.** Federacja ta w sposób bezczelny wtrąca się w nasze wewnętrzne sprawy, o czym świadczy wymownie następujący fakt przez posła Budzyńskiego w sejmie poruszony: Kiedy władze polskie na jesieni ubiegłego roku mianowały komisarza w Związku Nauczycielstwa Polskiego, aby w nim stosunki uzdrowić, wzmiankowana międzynarodówka (Federacja Międzynarodowa Stowarzyszeń Nauczycielskich) nadesłała usuniętemu zarządowi z p. Kolanką na czele list, w którym między innymi czytamy: „Jednakże **nie możemy pozwolić,** by dokonało się rozwiązanie Związku Nauczycieli Polskich, ściśle połączonych z naszą Federacją“...

Nie mogą pozwolić... **Cóż to jest za siła,** która tak zuchwale przemawia i demonstruje przeciw rządowi polskiemu? Domyślić się chyba nie trudno.

Komisarz został odwołany, a **wszystko** pozostało po staremu, ale członkowie chyba wiedzą, co się w Związku dzieje. Może im żal wpłaconych składek, to ich rzecz, ale **nie mają prawa wymagać, aby ludność katolicka na nich głosowała,** choćby poza tym byli ludźmi najgodniejszymi.

—«:»—

Podaj bratnią dłoń bezrobotnym.
Złóż ofiarę na Pomoc Zimową.

Wielkie Pomorze ma wielkie zmartwienia.

Zdrowie ludności jest ważniejsze niż linie Zygfryda

Stan zdrowotny Pomorza wymaga gwałtownej naprawy.

(hk). Wielkie Pomorze ma wielkie nadzieje i możliwości rozwoju, ale ma również wielkie zmartwienia. Oczywiście, zmartwienia ma każda jednostka i każda społeczność, Pomorze jednak ma zmartwienia, które górują nad innymi, ma troski, które wymagaja szybkiego zaradzenia im. Jedną z takich właśnie najważniejszych trosk jest sprawa

stanu zdrowotnego ludności.

Jeśli się mówi o polskich zaniedbaniach w zakresie higieny i medycyny zapobiegawczej, to się ma ną myśli przeważnie kresy wschodnie i południowe. Pomorzaninowi czy Wielkopolaninowi ani do głowy nie przyjdzie, że i na ziemiach zachodnich zdrowie ludności przedstawia się niejednokrotnie wręcz fatalnie.

Czy na przykład ktoś myśli o tym, że taki **powiat lubawski na rdzennym Pomorzu ma jedną z największych w Polsce cyfr śmiertelności niemowląt?**

Albo, że **niektóre powiaty Wielkiego Pomorza mają rekordowe cyfry zachorzeń na jaglicę?**

Na szczęście te fakty, nieznane szerszemu ogółowi, są przedmiotem najżywszej troski właściwych czynników administracyjnych. Przekonać się o tym można na **zjeździe lekarzy powiatowych z Pomorza,** który w czwartek, 15 bm. rozpoczął swe obrady **w nowym Szpitalu Miejskim w Bydgoszczy.** O tym, jak wielką wagę przywiązuje się do zagadnień medycyny społecznej świadczył nie tylko liczny udział lekarzy z całego województwa pomorskiego, nie tylko liczni goście z Warszawy, ale i fakt, że zjazd otworzył i przewodniczył mu wojewoda pomorski p. minister Raczkiewicz.

O godz. 9 zapełniła się sala nowego szpitala. Oprócz p. wojewody Raczkiewicza przybyli: **przedstawiciel ministra opieki społecznej dr Zachert,** dyr. Państwowego Zakładu Higieny prof. dr Szulc, doc. dr Przesmycki — z Warszawy, wicestarosta krajowy Gąsowski, szef sanitarny DOK płk. Rudtka, inspektor lekarski dr Jedlewski — z Torunia, nacz. dr Zaroski z Poznania, starosta Suski, prezydent m. Bydgoszczy Barciszewski, wiceprezydenci Śpikowski i dr Nawrowski, dyr. szpitala dr Soboczyński, przedstawiciele Izby Lekarskiej Związku Kół Gospodyń Wiejskich, Kuratorium okręgu szkolnego, naczelni lekarze Ubezpieczalni Społecznych, lekarze powiatowi, miejscy, portowi.

P. wojewoda Raczkiewicz

w swoim przemówieniu powitalnym stwierdził, że **Pomorze, które pod względem kultury zajmuje jedno z pierwszych miejsc, w dziedzinie higieny i medycyny zapobiegawczej zrobiło stosunkowo mało.** Nauka idzie z postępem, **z tym samym postępem musi iść administracja.** Pewne zaniedbania trzeba odrobić. Z zadowoleniem stwierdził p. wojewoda, że ruszyło się już tę rzecz naprzód. Jest to zasługa zespołowego wysiłku lekarzy powiatowych. Przed dwoma laty rozpoczęła się praca wszerz, teraz trzeba pogłębiać tę pracę. Rezultaty widać: w zeszłym roku były 24 ośrodki zdrowia, dziś jest ich już — 70! Jest większe zainteresowanie samorządów medycyną społeczną. Nie brak nam szpitali, ale brak lekarzy-fachowców i nowoczesnych urządzeń szpitalnych. **Ambicją Pomorza powinno być, aby nawet w najcięższych chorobach można było znaleźć pomoc na Pomorzu u najlepszych fachowców i w urządzeniach na najwyższym poziomie.**

Niepokojącym jest wzrost chorób zakaźnych, zwłaszcza u dzieci. Polska musi się szczególnie troszczyć o zdrowie młodego pokolenia. To jest naczelne zadanie, które można wykonać tylko zbiorowym wysiłkiem.

Za dużo jaglicy — za mało studzien.

Troską o młodzież, będącą przecież podstawą naszej obronności, nacechowane było również przemówienie p. płk. dr. Rudtki, który, witając zjazd w imieniu dowódcy OK VIII, zaznaczył, że wprawdzie postulaty wojska są w dziedzinie zdrowotnej energicznie realizowane, wysunął jednak kilka bardzo ważnych zagadnień.

Pierwsze — to **jaglica,** która szerzy się nagminnie w powiatach: lipnowskim, nieszawskim, rypińskim i włocławskim, a stamtąd przechodzi do sąsiednich powiatów pomorskich. Jest to objaw zastraszający, bo — dotykając młodzież przedpoborową — obniża stan obronności.

Szwankuje **budowa studzien publicznych.** A przecież tylko uzyskanie dobrej wody pozwoli na walkę z chorobami zakaźnymi.

Wreszcie brak **kąpielisk cywilnych,** przystosowanych do obrony przeciwgazowej. Nawet stolica Pomorza — **Toruń nie ma łaźni publicznej!**

Płk. dr Rudtka apelował do lekarzy powiatowych o **współpracę z Czerwonym Krzyżem,** po czym w imienu **Izby Lekarskiej Poznańsko-Pomorskiej** złożył życzenia p. dr Wiecki.

Co robi samorząd wojewódzki?

Zastępca starosty krajowego w Toruniu p. Gąsowski zwrócił uwagę na wysiłki samorządu wojewódzkiego w zakresie **podniesienia stanu zdrowotnego,** a przede wszystkim w dziedzinie medycyny zapobiegawczej. Starostwo krajowe daje subwencje dla ośrodków zdrowia, organizacyj charytatywnych, na kolonie i półkolonie letnie, na szkolenie położnych. **Brak jeszcze schroniska dla gruźlików,** których częściowo się umieszcza w zakładzie w Chojnicach. Dużym wysiłkiem jest utrzymanie ok. 3.000 osób, nie mających stałego miejsca zamieszkania. Potrzeby wzrosły przez włączenie powiatów z województwa warszawskiego — środki są za małe. **Niewyzyskane są letniska pomorskie** — trzeba je udostępnić szerszym warstwom ludności.

Złożyła również życzenia przedstawicielka **Związku Kół Gospodyń Wiejskich** p. dr. Węgrzynowska z Warszawy.

Co się udało Lidze Narodów?

Dyrektor Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie prof. dr Szulc wygłosił dłuższy referat na temat sposobów oceny stanu odżywiania ludności. **Sprężystość i tężyzna fizyczna i duchowa ludności jest ważniejsza niż wszystkie linie Maginota i Siegfrieda,** dlatego też sprawa racjonalnej polityki żywnościowej ma pierwszorzędne znaczenie. W związku z powstaniem Komitetu Żywnościowego i w Polsce będą przeprowadzane badania stanu odżywienia. Posługiwać się tu będziemy **metodami opracowanymi przez Ligę Narodów.** Jest to jedna z niewielu rzeczy, które się Lidze Narodów udały...

P. wojewoda Raczkiewicz na obiedzie wśród lekarzy pomorskich.

Stan zdrowotny Pomorza.

Obrady pierwszego dnia zjazdu poświęcone były sprawozdaniom o stanie zdrowotnym Pomorza. Ogólne cyfry z r. 1937, obejmujące jednak tylko dawne Pomorze, podał inspektor lekarski woj. pomorskiego dr Jedlewski. Z wielu danych warto zanotować, że na Pomorzu przypada 1 lekarz na 3 i pół tysiąca ludzi, przy czym **brak jest lekarzy na wsiach.** Łóżek szpitalnych było w r. 1937 (a więc bez Bydgoszczy!) — 5661. Daje się we znaki **brak szpitala w Gdyni** i brak łóżek dla chorych na otwartą gruźlicę. Pogorszył się stan chorób zakaźnych (zanotowano kilka epidemij duru brzusznego), wyraźną poprawę widać w dziedzinie medycyny zapobiegawczej i w stanie sanitarnym. Z przyłączonych do Wielkiego Pomorza powiatów bardzo dobrze są zorganizowane powiaty województwa poznańskiego i powiat włocławski, stojący na jednym z pierwszych miejsc w Polsce, natomiast **fatalny jest stan powiatów: lipnowskiego, nieszawskiego i rypińskiego.**

Stan zdrowotny poszczególnych powiatów przedstawili kolejno w 5 minutowych referatach lekarze powiatowi i miejscy. Z dorobkiem **Ubezpieczalni Społecznych na terenie Pomorza** zapoznał zebranych naczelny lekarz U. S. w Gdyni dr Gruszecki. Poza tym wysłuchano sprawozdań z działalności oddziałów **Państw. Zakładu Higieny w Toruniu i w Gdyni.**

Drugi dzień obrad

— dziś, 16 bm., poświęcony jest ustaleniu **wytycznych pracy sanitarnej na Pomorzu** oraz określeniu współdziałania lekarzy powiatowych z Ubezpieczalniami Społecznymi i organizacjami społecznymi. Przyczyni się to niewątpliwie do **dalszego podniesienia stanu zdrowotnego Pomorza.**

Budowa Gimnazjum Kupieckiego na pierwszym, budowa Ratusza na drugim planie.

Budżet m. Bydgoszczy na r 1939-40 uchwalony

Czego domaga się i o co walczyć będzie Stronnictwo Pracy?

(ak) Krótko przed ukończeniem kadencji zebrał się we wczorajszy czwartek wieczorem komplet radnych, celem uchwalenia nowego budżetu na rok 1939/40. Aczkolwiek sprawę budżetu można było pozostawić do załatwienia nowej radzie miejskiej, lecz wzgląd na dobro mieszkańców i interes miasta podyktował obecnym radnym konieczność załatwienia tej najważniejszej dla ciągłości prac i należytej gospodarki samorządu miejskiego sprawy. Tak więc w poczuciu dobrze spełnionego obowiązku uchwalając budżet znacznie wcześniej niż w innych latach, stara rada miejska zamyka swą owocną działalność, lecz wczorajsze posiedzenie budżetowe nie było jeszcze zebraniem pożegnalnym, gdyż krótko przed gwiazdką w następny czwartek jeszcze ostatni raz zbierze się w sali obrad ażeby wysłuchać sprawozdania prezydenta miasta o przebiegu 5-letniej pracy i zamierzeniach, które rada powzięła, a które zostały wykonane w kierunku powiększenia dobra publicznego, czy też nie zostały wykonane.

O tragicznych budżetach miejskich.

Zagajając wczorajsze posiedzenie prezydent Barciszewski zaznaczył na wstępie, że na porządku dziennym znajduje się tylko jedna sprawa, a mianowicie uchwalenie preliminarza budżetowego na rok 1939/40. Następnie prezydent miasta wygłosił dłuższe ekspose, w którym stwierdził nasamprzód, że budżety m. Bydgoszczy wciąż jeszcze przedstawiają się tragicznie. Jeżeli bowiem na 16—17 milionów zł budżetu normalnego pozostanie najwyżej 500.000 zł nadwyżki dla wzmożenia dobra publicznego — a należymy do białych kruków w Polsce — to ten stan jest zły.

Wyjaśniając następnie cel wcześniejszego uchwalenia budżetu, mianowicie, ażeby już co najmniej w połowie lutego, a najpóźniej w połowie marca zarząd miejski mógł przystąpić do jego wykonania, podniósł p. Barciszewski także drugi moment, tj. kończącą się kadencję. Nie wiemy — mówił — czy tak szczęśliwie przejdą wybory jak zeszłym razem, że już z początkiem stycznia mogła się rada zejść. Nieuniknione są omyłki, mogą być protesty, sprzeciwy. Przypominam sobie, że w tym samym wyborze rad miejskich innych miast na Pomorzu np., dopiero w połowie kwietnia, a w jednym wypadku nawet dopiero w połowie maja mogła rada miejska się zejść, a to by zupełnie skomplikowało możność podjęcia prac. Z drugiej strony obecna rada miejska zdaje sobie zupełnie sprawę z tego, że nowa rada mogłaby podnieść sprzeciw, a w każdym razie poddać wątpliwości, czy należałoby starej radzie zabrać głos w sprawie uchwalenia tego budżetu, którego wykonanie ona już będzie nadzorować. Dlatego złożyłem oświadczenie zarządu miejskiego, które dzisiaj rada miejska zechce łaskawie przyjąć do wiadomości, że zarząd miejski przedkładając ten budżet, upoważniony jest na jednym z posiedzeń przyszłej rady miejskiej, każdego czasu wnieść budżet dodatkowy, skoro by przyszła rada miejska takich poprawek zażądała. 95% budżetu, to normalny bieg spraw, które się powtarzają, ale mogą być różnice zapatrywań. W tym względzie nie będzie żadnych trudności. Bez względu na to jaki będzie przyszły skład rady, będzie ona miała możność wpływu na ten budżet.

Wybudowanie Gimnazjum Kupieckiego i nowego Ratusza.

Przechodząc z kolei do omówienia planów zarządu miejskiego na rok następny, prezydent Barciszewski zaznaczył, że najpoważniejszą jest sprawa budowy Gimnazjum Kupieckiego, która wysuwa się na pierwszy plan wielkich robót inwestycyjnych, a następnie budowa nowego ratusza. Tych obu spraw w budżecie zwyczajnym nie ma, bo są w budżecie nadzwyczajnym preliminowane sumą 2.800.000 zł. Pozycje te mają zapewnione pokrycie przez instytucje finansowe. Byłoby fikcją wstawiać rzeczy bez pokrycia. Przyjąć jednak należy, że obie sprawy są na najlepszej drodze. Jeżeli nie zawiodą nadzieje co do sprzedaży obligacyj pożyczek, to sprawy te nie powinny napotkać na trudności.

Odnośnie szkolnictwa jesteśmy w tej chwili w trakcie opracowywania racjonalnego planu uszkolnienia miasta. Plan nie jest sztukowany, lecz uwzględnia dzisiejszy stan dzielnic miasta, tempo zaludnienia i stworzy taki podział szkół powszechnych, który by temu odpowiadał.

Zagadnienie rozwiązane na dziesiątki lat naprzód.

Odnośnie zakładów miejskich najważniejszą rzeczą to sprawa zabezpieczenia miasta w należytą ilość zdrowej wody. Mówiliśmy już o tym, że były chwile w Bydgoszczy, gdzie w 95% pompy były naciągnięte do ostatniej wydajności. To groźny stan, a jeżeli weźmiemy pod uwagę, że w roku 1921 Bydgoszcz liczyła 118.700 mieszkańców, a w tej chwili dobiega już do 150.000, groza potęgowała się ogromnie. Jednakże obecnie możemy spokojnie patrzeć w przyszłość. Rada Miejska do swego okresu urzędowania jako wielki plus zaliczyć może, że kończąc swoją kadencję, pozbawiła wielkiej troski miasto. Kosztem przeszło pół miliona złotych zaradzono złemu, drugie tyle kosztować to będzie w przyszłych latach, lecz rozwiązano zagadnienie na dziesiątki lat naprzód. Jest to rzeczą najważniejszą, zdrowa woda jest zagadnieniem pierwszorzędnego znaczenia.

O elektrowni powiedzieć trzeba, że idziemy w kierunku elektryfikacji całego okręgu. Elektryfikacja ta nie jest może nęcącą dla nas, ale jest konieczną. Powiat bydgoski jest tak dobrze jak zelektryfikowany. Podczas gdy w roku ubiegłym elektrownia bydgoska wyprodukowała 14,5 mil. kilowatów prądu, w tym roku osiągnie ona cyfrę ponad 20 milionów. Gazownia miejska mimo konkurencji elektrowni rozwija i powiększa swój zasięg. Pod koniec swego przemówienia prez. Barciszewski prosił radnych o uchwalenie preliminarza budżetowego.

Budżet niższy od budżetu zeszłorocznego.

Z kolei radni Martini, Kanclerz i Kurdelski referowali budżet i poszczególne działy budżetu. W porównaniu z budżetem roku ubiegłego nowy budżet jest niższy o 414.999 zł i suma globalna budżetu wynosi **20.786.749 złotych.** Budżet administracyjny zamyka się cyfrą 6.952.000 zł, przedsiębiorstw miejskich 8.598.198 zł, a zakładów leczniczych ponad milion złotych.

(Dokończenie na stronie 11).

BYDGOSKA GIEŁDA
ZBOZOWO - TOWAROWA

Notowano za 100 kg. z dnia 15. XII. 1938 r

Zboża

Pszenica 18,75 19,25 Żyto 14,20—14,40. Jęczmień browarowy 17,00—17,50, jęczmień 673 - 678 g/l 16,50—16,75, jęcz. 644 650 g l 16,00 16,25. Owies 15,00—15,10.

Przetwory młynarskie.

Mąka pszenna wyciągowa 0—35% wł. w. 38,00 - 39,00, mąka pszenna gat. I 0—50% wł. w. 35,00—36,00, mąka pszenna gatunek I A 0—65% wł. worek 32,50—33,50, mąka pszenna gatunek II 35—50% wł. worek 00,00 - 00,00, mąka pszenna gatunek II 35 - 65% wł worek 28,00 - 29,00, mąka pszenna gat. II 50 60% wł. w. 00,00—00,00, mąka pszenna gatunek II A 50 - 65 % wł. w. 00,00 - 00,00 mąka pszenna gatunek II 60 65% wł. w. 00,00—00,00 mąka pszenna gat. III 65—70% wł. w. 00,00—000, mąka pszenna razowa 0—95% wł. w. 26,00—27,00, mąka pszenna śrutowa eksportowa (2,5% pop) 00,00—00,00, Mąka żytnia wyciągowa gat. 0—30% wł. w. 00,00 - 00,00 mąka żytnia gat. I 0 55% wł. w. 00,00 - 00,00 mąka żytnia gat I A 0—65% wł. w. 24,00—24,50, mąka żytnia gatunek II 30—55% wł. w. 00,00—00,00, mąka żytnia gat. II A 50—55% wł. w. 00,00—00,00, mąka żytnia razowa 0 95% 19,50 - 20,00, mąka żytnia śrutowa eksport (2,5% popiołu) 00,00—00,00 Mąka żytnia 70% eksport. (dla W. M. Gdańska), 23,00—23,50; Otręby pszenne miałkie stand. 10,50—11,00 Otręby pszenne średnie 10,50—11,00; Otręby pszenne grube 11,00 - 11,50 Otręby żytnie z przemiału stand. 10,50—11,00 Otręby jęcz 10,25—10,75; Kasza jęczm. kraj. wł. w. 26,00 - 27,00, kasza jęczmienna, pęczak wł. w. 26,00—27,00, kasza jęczmienna perłowa w. w. 36,50 - 38,00.

Strączkowe, oleiste, koniczyny nasiona i in.

Groch polny 00,00 - 00,00 Groch Wiktoria 27,00—30,00, Groch zielony (Folger) 22,50 24,50, Wyka jara 18,00 - 19,00. Peluszka 22,50—23,50. Łubin żółty 11,00—12,00 Łubin niebieski 10,00 - 11,00. Saradela 24,00 - 26,00, Rzepak jary b. w. 00,00-00,00, Rzepak ozimy bez worka 42,00 43,00, rzepik ozimy bez worka 39,00—40,00, Siemię lniane 51,00 - 53,00, Mak niebieski 74,00—77,00, Gorczyca 38,00 41,00, Koniczyna czerw. bez kan. o czyst. 97 , 80,00—9000, Koniczyna biała bez kan, 2o czyst 97 , 0 0,00, 00,00, Koniczyna surowa 200,00—50,00 Koniczyna żółta odłuszczona 00,00—00,00 P. zelot 00,00—00,00 Rajgras 00,00—000,00 Tymotka czyszczona 00,00—00,00.

Artykuły pastewne i inne.

Makuch lniany 21,50—22,00, makuch rzepakowy 14,25—15,00. makuch słonecznikowy 40/42% 00,00—00,00, śrut soja 00,00—00,00, ziemniaki pom. 0,00 - 0,00, ziemniaki nadnoteckie 00,00—00,00, ziemniaki fabryczne kg. % 19,00—20,00, ziemniaki jadalne 0,00—0,00, płatki ziemniaczane 15,00 - 15,50 wytłoki buraczane suszone 0,00—0,00, słoma żytnia luzem 3,00—3,50 słoma żytnia prasowana 3,50—4,00, siano nadnoteckie luzem 5,50 - 6,00. siano nadnoteckie prasowane 6,25—6,75.

BANK POLSKI PŁACIŁ W DNIU 16. 12. 38:

dolary amerykańskie	5,27
dolary kanadyjskie	5,20
funty szterlingów	24,64
franki szwajcarskie	118,90
franki francuskie	13,87
belgi belgijskie	88,75
liry włoskie	18,30
floreny holenderskie	286,10
korony czeskie	10,40
marki niemieckie	88,—
guldeny gdańskie	99,75

Budżet m. Bydgoszczy...

(Ciąg dalszy)

W dyskusji nad preliminarzem budżetowym przywódcy poszczególnych ugrupowań radzieckich dorzucili swe krytyczne uwagi, przy czym jak rokrocznie wysunięto wielkie bolączki przedmieść, zwłaszcza Jachcic, które traktuje się nadal po macoszemu. Poruszono także sprawę zastąpienia prymitywnego oświetlenia ulic, **oświetleniem nowoczesnym,** prawdziwie wielkomiejskim, co ze względu na europejski wygląd miasta jest rzeczą konieczną. Radny Jaworski podniósł, żeby uznać specjalnie pracę ludzi, którzy coś dla miasta zrobili i w szczególności wyrazić uznanie byłemu pośle Siodzie.

Stronnictwo Pracy a bolączki miejskie.

Bardzo długie przemówienie wygłosił p. radny Kurdelski w imieniu Stronnictwa Pracy, szeroko rozwodząc się nad szeregiem bolączek mieszkańców Bydgoszczy Radny zwrócił uwagę czynnikom kierującym miastem na konieczność szukania dalszych źródeł taniego i długoterminowego kredytu na inwestycje, ażeby dać możność zatrudnienia jak największej liczby bezrobotnych. Prace inwestycyjne winny rozpocząć się już z początkiem wiosny, a nie latem, przy czym prace rzemieślnicze winny być wydawane **wyłącznie samodzielnym rzemieślnikom mistrzom, a nie fuszerom.** Celem umożliwienia dalszego rozwoju warsztatów rzemieślniczych winien zarząd miasta stosować dalsze ulgi w cenie za prąd elektryczny oraz gaz, przez co i przemysł będzie mógł lepiej konkurować.

Sprawa wystawy ogólno-przemysłowej w roku 1940 powinna wejść obecnie na pierwszy plan i po otrzymaniu koncesji winny być rozpoczęte prace planowe, ziemne oraz organizacyjne.

Dalej poruszył mówca sprawę szkolnictwa i konieczności wybudowania szeregu dalszych szkół na przedmieściach i otoczenia lepszą opieką szkolnictwa zawodowego. Opieki społecznej, która jakkolwiek postawiona na wysokim poziomie, wymaga dalszych ulepszeń. Z zadowoleniem klub Stronnictwa patrzy na rozwój życia kulturalnego Bydgoszczy, w szczególności życia muzycznego dzięki subwencjonowaniu Miejskiego Konserwatorium Muzycznego i Tow. Muzycznego.

W końcu mówca wniósł prośbę do Zarządu Miejskiego, aby przy wniesieniu dodatkowego budżetu do nowej Rady Miejskiej umieścił wycofany z obecnego budżetu 10% dodatek komunalny dla urzędników, i rozpatrzył życzliwie normy zarobków dla robotników.

Po tej dyskusji odbyło się głosowanie i jednogłośnie przyjęto preliminarz budżetowy.

—«:»—

Spełń nakaz serca i sumienia: Złóż ofiarę na Pomoc Zimową.

SPORT

Ze Szwecją i z Holandią.

Najbliższe spotkania naszych bokserów.

Poznań. Najbliższym przeciwnikiem polskich bokserów będzie **Szwecja w dniu 15 stycznia 1939 w Sztokholmie.** Mecz Polska — Szwecja będzie 44-tym meczem PZB. Na ostatnim posiedzeniu zarządu PZB ustalony już został **skład reprezentacji:** Rotholc, Kozłołek, Czortek, Kowalski, Kolczyński, Pisarski, Szymura, Piłat. Powyższy skład sygnalizuje **powrót** do drużyny reprezentacyjnej **Kowalskiego** (Warszawa) i **Szymury** (Poznań), w której po raz ostatni walczyli w sierpniu br. przeciw Włochom w Wenecji. Kowalski przegrał z Peirem przez techniczny nokaut w drugiej rundzie, a Szymura został „wypunktowany" przez mistrza Europy Musinę.

Ze Szwecją walczyliśmy dotąd dwa razy. Pierwszy mecz, rozegrany 4 grudnia 1932 r. w Poznaniu, zakończył się wynikiem remisowym 8:8. Punkty dla Polski zdobyli wówczas: w wadze muszej: Misiorny (debiutujący w reprezentacji), w koguciej: Polus, w lekkiej: Klimczak (również debiutant) oraz Chmielewski w wadze średniej. Przegrali walki: Cyran w piórkowej, Garncarek w półśredniej, Zieliński przez techn. k. o. w półciężkiej i Tomaszewski przez nokaut w wadze ciężkiej.

Drugi mecz rozegrany 14 stycznia 1934 r. w Sztokholmie, przyniósł zwycięstwo Szwecji 10:6. Tylko Bąkowski (w. lekka), Majchrzycki (w. średnia) i Piłat (w. ciężka) wywalczyli punkty dla Polski, natomiast do pokonanych należeli: Jarząbek (musza), Rogalski (kogucia), „Kajnar" (piórkowa), Garncarek (półśrednia) i Antczak (półciężka). Po pięcioletniej przerwie spotykamy się znów ze Szwedami w ich stolicy.

W tym samym dniu, kiedy nasz pierwszy „garnitur" walczyć będzie na dalekiej północy, nasz **druga reprezentacja** — Polska B wystąpi na ringu łódzkim przeciwko **reprezentacji Holandii,** z którą podobnie jak ze Szwajcarią spotyka się polski boks **po raz pierwszy.**

W dwa dni później wystąpią Holendrzy w Poznaniu w meczu Amsterdam — Poznań, podczas gdy pierwsza reprezentacja pod „firmą" Warszawy gościć będzie w jednym z miast szwedzkich.

KUSOCIŃSKI ZDYSKWALIFIKOWANY JAKO DZIAŁACZ NA 3 LATA.

Warszawa. Przed kilku tygodniami odbyło się walne zebranie Warszawskiego Okręgowego Związku Lekkoatletycznego. W dyskusji poruszono na nim między innymi sprawę przyznania Kusocińskiemu i Nojemu zbyt kosztownych nagród za pamiętny bieg 5 km na mistrzostwach Polski w lipcu w Warszawie.

Zebranie wyłoniło wtedy specjalną komisję w składzie pp. Nałęcz, Malanowski i Herman, która miała przestudiować całą sprawę i na prawach walnego zgromadzenia wyciągnąć konsekwencje w stosunku do winnych.

Komisja ta stwierdziła, że Kusociński, który był wtedy wiceprezesem WOZLA, wybrał dla siebie nagrodę w postaci aparatu fotograficznego „Retina" w cenie około 400 zł, znacznie przewyższającej wysuygnowaną na ten cel kwotę, a p. Feliks Zuber, jako wiceprezes organizacyjny WOZLA dopuścił do tego, i postanowiła wobec tego **ukarać obu odsunięciem od piastowania wszelkich godności organizacyjnych na przeciąg lat trzech,** czyli, mówiąc językiem popularnym, zdyskwalifikować ich jako działaczy na trzy lata.

Jednocześnie komisja stanęła na stanowisku, że zarzuty wysuwane pod adresem Nojego, jakoby domagał się on otrzymania nagrody przed startem w tym biegu, nie znalazły potwierdzenia i wobec tego Nojego od wszystkich zarzutów oczyściła.

MECZ TRENINGOWY CZOŁOWYCH NASZYCH PIŁKARZY.

Kraków. Zgodnie z zatwierdzonym przez PZPN planem przygotowań naszej piłkarskiej kadry reprezentacyjnej na mecz z Francją, rozegrany zostanie w nadchodzącą niedzielę w Wielkich Hajdukach mecz treningowy dwóch teamów piłkarskich.

Oba zespoły zestawione będą przez kapitana związkowego p. Kałużę.

WYPADEK NIKKANENA.

Helsinki. Fiński rekordzista świata w oszczepie, Nikkanen, uległ nieszczęśliwemu wypadkowi podczas jazdy motocyklowej. Leczy on w szpitalu zranioną rękę.

LOKALNE DERBY BOKSERSKIE O DRUŻYNOWE MISTRZ. POM. KL. B.

W najbliższą niedzielę w sali Patzera przy ul. Św. Trójcy o godz. 18 odbędzie się dalszy ciąg drużynowych mistrzostw Pomorza kl. B w boksie pomiędzy **Sokołem a KPW.** Ponieważ obie drużyny posiadają równorzędne siły, nie wiadomo, kto zwycięży. W dotychczasowych rozgrywkach drużyna KPW zdobyła 4 pkt., 2 stracone, drużyna Sokoła po pierwszym meczu uzyskała 1:1. Ceny miejsc na niedzielne spotkanie od 25 groszy do 1 zł.

na fali Radiowej

Sobota, 17 grudnia.

PROGRAM OGÓLNOPOLSKI.

6,30: Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze" **6,35:** Gimnastyka **6,50:** Muzyka (płyty). **7,00:** Dziennik poranny. **7,15:** Muzyka (płyty). **8,00:** Audycja dla szkół. **11,00:** Audycja dla szkół: „Śpiewajmy piosenki" — prowadzi prof. Br. Rutkowski. **11,25:** Muzyka operetkowa w wyk. ork. Marka Webera (płyty). **11,57:** Sygnał czasu i hejnał z Krakowa. **12,03:** Audycja południowa. **15,00:** „Jak to sobie wyobrażasz" — konkurs rysunkowy dla dzieci w opr. H. Tymienieckiej (z Katowic). **15,30:** Muzyka obiadowa w wyk. orkiestry rozgłośni lwowskiej pod dyr. Tad. Seredyńskiego. **16,00:** Dziennik popołudniowy. **16,05:** Wiadomości gospodarcze. **16,20:** Kronika literacka w oprac. A. Treliaka, prof. U. J. P. **16,35:** Recital wiolonczelowy w wyk. Gabora Rejto. **17,05:** Nasze sprawy: „Czym są dla nas uznania" — gawęda Cz. Babickiego. **17,20:** „Z pieśnią i tańcem przez Centralny Okręg Przemysłowy" — audycja muzyczna w opr. J. Krokosza. **18,00:** Audycja dla wsi. **18,30:** Audycja dla Polaków za granicą. **20,35:** Audycje informacyjne: dziennik wieczorny, wiadomości meteorologiczne, wiadomości sportowe, nasz program na jutro. **21,00:** „Damy i huzary", opera komiczna w 3 aktach Ł. Kamińskiego w-g komedii A. hr. Fredry. Wykonawcy: orkiestra i chóry Teatru Wielkiego w Poznaniu oraz soliści. W przerwie o godz. **21,55:** Przegląd prasy. **23,00:** Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego komunikat meteeorologiczny. **23,05:** Wiadomości z Polski w języku niemieckim.

ROZGŁOŚNIA POMORSKA.

6,57: Pieśń poranna. **10,00:** Piosenki i melodie taneczne (płyty). **10,55:** Program na jutro. **11,25:** Muzyka (płyty). **13,00:** Dla każdego coś ładnego (płyty). **13,50:** Wiadomości z Pomorza. **18,00:** Pasze soczyste na lato — pog. roln. wygł. inż. A. Miksiewicz. **18,10:** „Dybów — kolebka parlamentaryzmu polskiego" — felieton St. Wałęgi. **18,25:** Wiadomości sportowe z Pomorza. **22,55:** Aktualności. **23,05:** Audycja lokalna. **23,55:** Zakończenie audycji.

ROZGŁOŚNIA POZNAŃSKA.

8,10: Program na dzisiaj. **8,15:** Nasz koncert poranny (płyty). **8,55:** Pogawędka dla kobiet. **11,25:** Rytmy taneczne w piosenkach (płyty). **14,00:** Przegląd giełdowy. **14,10:** Muzyka rozrywkowa (płyty). **14,45:** Skrzynka ogólna. **14,55:** Wiadomości bieżące. **18,00:** Klub mandolinistów „Echo" pod dyr. Feliksa Kapały. **18,25:** Wiadomości sportowe lokalne.

ZAGRANICA.

Budapeszt II. 19,00: Muzyka cygańska. **Berlin. 20,10:** Berliński wieczór taneczny. **Hamburg. 20,10:** Melodie operetkowe, filmowe i taneczne. **Kolonia. 20,10:** Wesoły wieczór. **Wrocław. 20,10:** Wiązanka melodii rozrywkowych i tanecznych. **Bruksela flam. 21,00:** Muzyka kameralna. **Sztutgart. 21,10:** Muzyka rozrywkowa. **Luksemburg. 22,15:** Koncert symf. **Sztokholm. 22,15:** Muzyka taneczna. **Kolonia. 23,00:** Wieczór rozrywkowy. **Monachium. 23,00:** Wieczór tańca. **Hamburg. 24,00:** Koncert nocny. **Londyn Reg. 24,00:** Muzyka taneczna.

Gen. broni Sosnkowski udekorował sześciu bydgoszczan.

W ub. niedzielę odbyła się w Warszawie uroczystość dekoracji orderem „Polonia Restituta" i Krzyżami Zasługi członków Związku b. uczestników wojskowej straży kolejowej R. P. Dekoracji 84 członków Związku dokonał gen. broni Kazimierz Sosnkowski, który w przemówieniu podkreślił wielkie znaczenie pracy kolejarza dla obrony kraju.

Z terenu miasta Bydgoszczy dekorowani zostali członkowie oddziału Zw. w Bydgoszczy: Nowak Józef, Gackowski Teofil, Gaca Bolesław, Arendt Teofil, Lesikowski Antoni, Ochocki Wojciech.

—«:»—

— **Elegancki prezent dla wytwornego pana.** Dużo osób łamie sobie głowę nad wyborem podarku gwiazdkowego. Jeżeli chodzi o elegancki prezent dla wytwornego pana, to w olbrzymim wyborze znajdziemy prezenty w pierwszorzędnym magazynie wykwintnej galanterii męskiej firmy Hirsz-Langierowej, w Bydgoszczy, ul. Gdańska 33. Znajdziemy tam stosowny dla każdego pana elegancki a przytem tani prezent. Ładny kapelusz, koszula, krawat, rękawiczka itd. sprawią każdemu panu prawdziwą radość.

— **Zakaz sprzedaży i wyszynku napojów alkoholowych.** W związku z wyborami do Rady Miejskiej starostwo wydało zakaz sprzedaży i wyszynku napojów alkoholowych na terenie miasta w czasie od soboty godz. 12 do poniedziałku południa.

Kronika Towarzystw

Piątek, dnia 16 grudnia

godz. 17: **Związek Powstańców Śląskich.** Grupa bierze udział w zjeździe 20-lecia powstania wlkp. w Poznaniu. Podróż w obie strony 4 zł. Prosi się o natychmiastowe zgłoszenie udziału u sekr. w piątek 16 bm. w lokalu FKP, ul. Dworcowa 66 od godz. 17—19. — Obchód gwiazdkowy 23 bm. o godz. 19 w dolnej salce Resursy Kupieckiej.

godz. 19,30: **Koło Zw. Oficerów Rezerwy.** Zbiórka członków w kasynie oficerskim pułku „Dzieci bydgoskich", Marsz. Focha Na zbiórkę winni się stawić członkowie oficerowie i podchorążowie rezerwy wszystkich rodzajów broni.

godz. 20: **Stow. Śpiewu „Symfonia".** Zebranie plenarne w Resursie Kupieckiej. Komplet członków konieczny.

Godz. 20. **Bydgoski Chór Męski.** Lekcja śpiewu. Komplet konieczny.

Stronnictwo Pracy

KOŁO SZWEDEROWO. Zgromadzenie publiczne odbędzie się **w piątek 16 bm. o godz. 18,30 w Domu Katolickim.** Referenci: pp. **K. Beyer i J. Góralewski.**

KOŁO CZYŻKÓWKO. Zgromadzenie publiczne odbędzie się **w sobotę, 17 bm. o godzinie 19,30** w sali **p. Glapy, ul. Grunwaldzka.** Referenci: **pp. Pałaszewski i kandydaci.**

*

Starogard. Ostatnie przed wyborami zgromadzenie publiczne Stronnictwa Pracy w Starogardzie odbędzie się o godz. 19-tej w sobotę, dnia 17 bm. na sali p. Wojcieszakowej przy ul. Kościuszki. Przemawiać będzie ppłk. w st. sp. **Niedzielski** z Bydgoszczy. O liczny udział prosi Zarząd.

Z ruchu Ch. Z. Z.

Chrz. Związek Pracowników Ceramicznych. Zebranie odbędzie się **w sobotę,** 17 bm. o godz. 19 w lokalu p. Dzierżyńskiego, ul. Wrocławska 1. Ważne sprawy. Obecność wszystkich członków konieczna.

Sprawy sokole

Sokół V. Dziś, dnia 16 bm. do godz. 19—21 ćwiczenia drużyny i zaprawa zimowa OPN, w sobotę, dnia 17 bm. od godz. 17,30—19 ćwiczenia młodzieży, o godz. 19 do 20 gimnastyka sprzetowa. O godz. 20 lekcja ping-ponga dla drużyny. W niedzielę, dnia 18 bm. o godz. 10 lekcja śiewu.

Tabela wygranych

1 dzień ciągnienia III klasy 43 Loterii Państwowej

I i II ciągnienie

GŁÓWNE WYGRANE.

75.000 zł. Nr. 51872.
10.000 zł. Nr. 53615 119419 129725 131307
5.000 zł. Nr. 44286 128908 135475.
Po 2.000 zł. Nr.: 78597 120771 130511.
Po 1.000 zł. Nr.: 13177 25537 21883 26288 26810 45138 109772 113746
Po 500 zł. Nr.: 10739 21829 23310 26308 50810 50925 81228 81411.
Po 250 zł. Nr.: 7699 26882 34413 45271 46961 70882 76346 82600 86603 92009 92634 95003 96386 106130 111848 134503 136557 140071 142506 143045 147657.

PO 125 ZŁ.

794 970 1452 85 631 2015 606 3353 706 37 4195 758 5617 6009 569 7485 975 8382 490 624 9138 10172 388 544 10635 163 12206 513 89 13012 32 316 14256 15702 17028 816 900 18429 48 87 685 774 937 19819 987 21752 22007 434 23507 25419 26800 27404 29045 211 30165 542 32010 177 33629 63 34413 35097 143 404 531 36298 37670 38304 974 39306 411 28 859 40180 41242 72 304 867 42161 90 971 43322 739 44391 659 773 955 46005 553 900 47240 896 48088 639 967 49224 561 753 808 48 50217 354 620 51515 52520 42 729 54696 55572 89 699 56756 83 57717 800 919 58573 736 40 54 59122 60303 10 61470 63615 64343 498 952 66002 180 817 975 67527 68270 829 449 69437 755 93 70 870 960 71101 73732 85 895 74131 344 770.

75351 936 76728 77006 966 79208 80142 57 270 501 764 81771 82120 617 762 83378 443 84334 98 414 85675 983 86001 362 745 966 88294 90630 91215 88 621 92919 93458 731 94203 49 80 92 95960 96255 411 97441 511 820 90 98592.

100458 101619 102863 104239 374 646 900 105123 498 106870 107614 720 108204 676 79 109042 479 110076 258 391 111144 662 762 899 112431 636 113520 114540 704 115332 411 116785 117564 118452 610 119146 374 120104 837 121825 122203 88 333 7 461 123925 125019 133 598 977 126110 51 97 228 410 598 784 127249 604 38 128171 529 129387 130219 132026 195 739 133580 631 812 77 134202 539 135033 138023 358 140162 276 582 853 141448 74 142132 283 573 143405 104 57 451 144034 886 145487 505 10 786 146002 117 22 339 635 729 147911 148106 272 852 149321 569 644 150188 308 649 50 82 825 921 151124 408 152355 725 155294 460 932 154153 641 775 80 155406 508 62 157083 171 378 158031 871 159469 618.

Po ZŁ. 62.50

794 970 1452 85 683 812 64 904 38 2135 235 581 88 958 37542 734 4231 511 634 98 5251 370 467 513 617 956 6210 91 967 7619 60 8137 344 587 798 819 39 945 9064 565 721 10073 79 678 11023 96 289 12339 410 730 921 13172 508 598 14145 238 580 81 770 803 929 15195 419 870 76 16214 579 17035 209 70 451 528 42 760 18202 316 429 669 749 19201 20050 90 100 307 691 21170 743 822 948 95 22435 700 38 83 801 22192 205 305 404 61 564 629 735 963 24235 377 82 636 25068 168 505 26010 56 219 995 698 27031 345 904 28327 468 638 54 86 943 29281 602 727 30093 154 75 31290 368 523 612 902 32464 84 850 249 33153 311 420 63 645 829 34458 97 569 635 739 908 35022 332 98 514 74 36083 414 510 76 679 827 37843 38085 165 389 407 532 39029 206 531 654 40614 220 28 74 41154 63 42176 205 662 43202 29 301 633 716 819 86 940 60 44223 695 45201 86 621 739 46230 325 47050 377 423 819 48051 127 49627 848 50016 206 35 550 737 51020 163 393 402 12 598 620 25 93 703 52143 207 586 701 59 53251 705 54341 400 676 927 55026 589 56462 833 57062 449 504 641 58740 847 59122 87 91 60147 548 651 772 61042 64 309 330 62159 538 901 63457 99 615 64307 905 65634 818 66105 686 818 67006 169 204 29 357 507 16 814 68199 287 364 550 626 67 69267 755 941 70330 494 71194 208 373 690 72425 694 781 921 73189 281 429 48 703 74464 795 975 95.

75055 439 702 76643 77065 81 762 813 78822 79851 80192 963 81029 195 82235 83281 635 939 84675 721 920 85405 91 692 86319 87276 88292 456 542 896 89750 905 90276 97 410 18 91959 92067 196 325 546 93757 948 94040 128 93 253 493 588 748 95032 707 96139 906 97602 25 803 98572 613 98 898 931 99091 204 24

100109 715 101532 102297 392 544 740 103402 519 603 742 46 104324 837 931 36 62 105129 503 28 644 45 800 975 106016 311 464 834 80 107104 43 90 98 671 934 108251 56 310 519 675 99 921 109138 435 885 110161 553 625 741 111138 512 978 112062 550 648 65 761 977 113828 114207 44 70 115123 366 666 712 116037 169 544 975 117462 753 118022 182 243 657 86 900 119015 206 509 120048 383 121193 441 500 610 807 122922 123143 388 79 702 124161 377 125009 88 493 616 715 43 840 126327 820 127027 607 128188 295 682 710 129026 172 234 432 871 130079 159 580 131128 296 594 705 132262 608 837 133030 54 123 213 342 627 134041 19 45 892 135014 319 485 521 656 851 136026 676 137133 288 387 579 871 138074 104 441 55 94 716 989 139017 566 818 140019 225 28 141308 40 502 830 953 142097 595 614 967 143113 228 789 96 144097 396 145505 146104 22 724 911 147442 559 759 70 148618 70 819 149374 528 88 606 150071 151156 349 87 430 931 152101 348 524 661 700 153135 334 500 154059 103 550 692 155171 738 156244 688 157462 89 549 158458 570 92 812 159103 242.

III ciągnienie

PO 125 ZŁ.

136 275 691 730 1094 46 919 2451 685 999 3126 610 7773 741 8266 317 879 9330 10584 921 11167 685 906 12340 42 13300 986 14082 733 881 15186 71 269 71 331 75 567 17020 19304 20290 406 892 21854 24031 25572 26257 565 692 732 28005 226 489 669 735 29605 961 30345 752 31805 937 33480 34135 442 849 35144 97 583 640 37390 483 38047 395 39839 57 916 41103 283 619 42084 534 782 43645 989 44969 45009 330 63 782 919 46203 888 47474 792 868 48649 891 49840.

50182 392 870 52381 554 650 884 54111 55198 664 791 93 56032 530 629 57567 932 58246 457 66 549 660 844 59221 60806 934 68 61294 63269 64590 671 65486 66053 67021 413 513 708 68770 69365 656 70152 220 73 835 71259 72152 74818 75218 42 921 22 75562 76013 698 77027 55 332 78170 215 383 855 79179 210 381 506 58 823 80269 332 563 81301 55 74 572 82452 84732 937 86163 950 87219 426 88754 89246 561 650 90293 324 486 794 909 91643 92154 786 89 972 93474 531 94381 976 95038 470 934 95 96204 28 418 576 970 97014 584 99996.

100413 101221 102015 103157 231 69 510 105213 64 904 106516 979 107087 798 108067 447 792 821 908 109483 504 110045 712 858 111180 554 112778 483 113260 114826 982 115119 778 915 116905 117286 709 913 118886 119210 544 120426 121792 122404 123088 236 402 672 814 927 124329 829 125514 623 57 126730 128719 875 129028 175 550 845 130234 472 929 131043 96 355 132018 305 133868 134069 358 469 564 862 135497 136032 101 438 514 624 702 56 935 137115 138092 566 139283 140286 321 439 581 840 973 141066 111 142992 143007 435 97 613 954 145400 146202 91 526 820 147396 151088 561 818 979 152196 153096 107 330 472 154538 155651 725 156045 438 598 762 157176 434 158063 150 353 484.

Po ZŁ. 62.50

72 427 1046 99 67 775 95 2366 467 569 3254 404 603 752 853 4001 160 295 339 621 701 5629 89 911 6506 626 7025 189 395 477 755 8235 75 455 524 717 926 9299 403 10038 56 153 248 456 576 616 818 11204 24 28 78 308 587 759 12192 441 510 971 13051 592 627 78 98 14821 59 15056 444 546 16021 44 132 386 17105 34 212 699 18100 266 376 513 91 639 804 953 19005 46 140 221 23 324 27 575 822 51 20214 408 29 864 21102 28 22047 401 972 23089 106 326 48 600 24336 704 86 813 979 25212 26 585 802 14 26037 43 106 255 70 76 364 79 416 77 524 862 27486 751 808 98 963 28518 47 844 29215 411 19 20 514 673 947 31247 355 522 33 78 99 686 795 957 32562 33300 36 632 78 806 34007 50 328 670 721 851 947 53 60 35511 62 616 36 36266 639 37148 228 507 697 726 844 900 39 38144 475 739 51 900 39203 59 64 82 324 62 740 960 40105 59 282 404 26 778 948 41336 474 535 703 86 976 42445 749 43233 17 43 585 44141 49 371 445 685 950 96 45434 85 555 94 770 956 46203 95 447 818 47255 473 816 926 48205 727 808 951 49379 406 506 29 70 775 937.

50530 658 904 51061 511 16 752 956 52331 559 654 86 901 53016 81 165 534 632 946 54687 745 948 83 55028 264 319 426 84 83 558 643 733 966 67 56242 322 464 699 716 57019 22 794 578 58508 22 705 890 96 59320 505 837 57 60117 440 70 935 77 61090 126 53 526 95 660 815 956 62 62259 387 95 534 659 776 852 932 52 78 63168 899 933 64171 358 565 75 845 65183 399 504 92 640 725 76 66555 668 740 82 913 67052 92 170 365 99 486 68144 614 69051 602 770 813 70073 565 85 788 71042 375 529 676 891 945 72048 349 675 933 73196 206 694 745 74331 96 876 935 75386 93 76441 704 78207 37 960 79249 328 769 948 80138 328 421 71 561 543 994 81259 755 61 82098 303 13 429 708 977 84188 368 85267 70 367 830 86165 571 87094 248 496 88414 48 655 89346 600 90397 91037 47 270 477 92102 61 469 572 892 93773 809 94592 95037 82 96372 618 720 97350 422 575 98267 761 99250 55 574 664 786 883 929.

100186 383 784 837 101030 84 354 792 102143 85 334 613 730 922 103231 544 104785 895 105023 69 105023 69 106234 60 331 724 82 91 107773 827 108205 311 497 524 643 109359 443 598 613 76 744 854 110007 247 429 732 111282 623 703 29 59 113060 398 797 873 114055 353 797 873 114055 304 115846 116502 697 117239 449 521 118002 263 521 119534 730 864 85 86 120278 848 121103 334 76 469 99 582 668 122205 725 92 123034 69 118262 380 516 814 968 124145 56 485 593 790 976 125063 110 623 952 126182 231 358 127043 730 924 128158 944 88 129108 51 451 612 131351 413 539 929 132676 728 133306 468 591 641 898 134013 772 135605 883 136580 655 702 980 137419 25 30 520 703 823 138243 619 20 819 139740 14008 308 791 906 141107 142037 85 687 745 992 143168 260 435 744 144167 224 402 146620 147158 401 814 148398 436 149340 438 725 70 15004 238 377 460 829 967 157010 135 42 407 87 617 18 780 85 152178 404 837 154201 486 538 635 58 155114 016 156221 532 782 923 93 157117 18 236 990 158232 378 423 951 159745 859.

IV ciągnienie

GŁÓWNE WYGRANE.

Po 75.000 zł. — 26453
Po 25.000 zł. — 42697 102419 118618
Po 15.000 zł. — 70552 116214 137498
Po 10.000 zł. — 94632 107989
Po 5.000 zł. — 20377 29012 39252 68803 95673 124311 134392
Po 2.000 zł. — 9908 13961 50421 32235 54623 75323 101497 104815 123835 125644 126658 132703 152507
Po 1.000 zł. — 2587 6298 6602 19453 22012 60207 88709 92114 108346 103614 115010 116035 155098
Po 500 zł. — 4566 5234 6128 21321 24758 30611 34283 37282 46609 52289 64761 69694 74698 77625 80278 87747 88107 89285 94261 99991 100453 103600 127731 135402 136610 138665 139383 139292 143208 157121
Po 250 zł. — 2451 3895 8668 9363 9927 14865 16078 16582 18454 22600 22660 23752 24444 24474 27142 27550 29427 33370 33963 34058 36634 37228 37603 39609 40135 40402 40432 40603 45496 45624 46289 46419 47396 48287 48372 48734 49749 53141 55072 56498 56787 59851 60849 61821 62145 65258 65645 67169 71226 76326 78262 79150 79547 84911 86789 92735 93140 93191 100148 100999 101428 101741 102312 109322 115975 117345 118856 120519 120534 123604 124005 125083 125221 125656 127466 134913 137807 138579 139259 139596 140945 143007 147069 148229 150249 150362 152043 153160 153972 154782 155712 159055 159517

PO 125 ZŁ.

780 2363 918 3427 97 599 906 4194 436 68 913 5055 886 975 6236 98 361 9060 10214 410 11004 439 562 907 13450 54 674 898 14045 417 56 523 15080 135 684 16173 318 448 88 889 17051 575 972 18123 977 19053 823 44

20587 21020 290 425 630 24254 26333 92 564 27054 92 28101 422 29378 30011 377 80 884 935 31186 836 32180 465 602 34325 534 743 35442 36803 37031 144 201 377 817 39347 876 21 42588 43140 263 462 44361 608 45008 502 784 46442 47105 48087 504 29 49049 125 290 301 515

50031 311 78 838 51346 52960 96 53078 103 94 328 96 407 555 54481 801 55359 418 727 56523 63 57179 200 518 631 721 861 58567 640 59236 350 553 746 984 60343 593 61089 239 356 638 708 63005 377 64564 816 65225 371 536 933 66083 255 803 67253 68587 93 70243 323 592 71499 520 976 72056 277 470 673 73040 919 74241 756

75280 437 76283 608 77686 789 97 819 931 61 78203 753 79247 669 80395 81536 781 888 82583 756 812 965 83389 84012 854 85674 717 876 86383 567 746 87301 88388 89375 90926 91101 82 88 390 652 92302 20 93005 802 94267 429 96 95359 96555 98908 73 99072 126 797

100573 802 101259 949 102058 449 53 628 103758 104959 107186 770 109025 94 588 111077 656 974 112166 727 113030 693 114324 555 115623 980 116437 117296 350 517 748 946 118248 805 965 119250 87 558 717 951 120649 728 878 909 121552 745 122211 393 816 69 123122 530 710 124769

125126 319 966 126225 551 127010 270 477 831 128147 68 841 129323 510 841 130443 64 643 131555 660 796 133449 647 134211 532 135428 136088 455 137097 212 949 79 138295 457 95 536 139650 140029 102 480 767 141007 723 142398 143040 438 144110 95 435 612 755 834 70 912 145167 755 801 146311 147421 834 148421 149084 238 696 150043 152 90 251 478 151270 838 940 152016 118 427 923 153373 712 154782 155570 931 156486 731 875 157075 229 755 836 158925 159045 286 356 528 44.

Po 62.50 zł.

Po ZŁ. 62.50

33 196 444 86 558 87 1744 821 2383 437 565 684 749 3030 312 527 813 921 23 90 4145 50 205 308 490 670 707 89 858 87 5270 861 81 619 23 766 869 996 6488 505 774 76 972 7004 255 761 870 908 8163 947 9063 133 200 438 42 94 729 954

10009 54 178 451 688 11190 326 10 861 12027 259 356 12 437 30 552 758 827 13171 255 859 87 951 14182 214 15855 16548 662 7975 880 17061 146 339 786 877 90 18028 44 249 608 76 813 19204 566 993 20020 266 362 69 780 843 21664 744 879 938 22479 81 573 838 72 23078 82 342 530 756 857 927 24003 54 143 692 26151 207 49 548 869 27226 75 523 605 763 810 61 78 28223 35 377 412 572 828 29130 254 377 599 649 739

30462 750 31136 238 70 471 618 63 980 32013 466 87 523 903 33035 125 256 464 896 34375 431 76 596 41 740 882 35394 679 36022 198 315 540 727 931 37007 196 203 369 990 38350 572 963 39344 503 742 40097 231 70 86 432 783 804 23 41221 480 900 42079 118 353 81 649 43418 576 44131 45087 134 224 50 342 674 46012 186 523 639 750 811 47076 86 52 50 86 469 519 637 57 827 39 974 48073 150 626 49364 444 660 972

50055 644 720 51378 538 954 52055 321 808 53358 410 94 526 970 54310 82 86 426 816 73 920 55147 289 354 786 895 929 56326 532 39 785 860 57110 343 638 857 95 58159 204 30 373 453 80 889 59098 287 324 71 434 643 48 52 71 60024 516 74 79 850 56 61489 554 671 929 62315 41 540 885 63297 64059 330 727 990 65005 162 255 643 45 738 66077 773 901 67246 600 764 993 68053 168 784 942 69171 90 298 493 664 907 70079 297 839 71058 198 844 72213 663 900 73192 95 618 52 94 840 92 74345 654

75034 53 62 135 463 720 76254 338 873 999 77526 78032 351 79007 49 266 424 557 722 63 812 80198 572 934 89 81226 430 654 56 99 82007 154 202 27 511 793 829 83010 62 524 631 733 822 84007 269 317 464 617 85012 38 186782 838 914 86070 345 71 83 829 920 87275 521 88114 98 873 89769 804 971 90394 841 91075 553 876 92263 609 792 800 19 93416 724 868 94037 311 708 961 95045 96724 98173 383 552 663 798 906 99047 419 803 53 946

100374 691 101674 732 777 102464 606 104351 467 547 746 830 958 105438 42 886 106258 107052 404 556 605 771 108348 109114 292 421 653 797 110072 371 438 874 112270 459 113097 210848 983 114592 971 115106 584 116150 59 549 660 117276 500 26 710 118212 317 27 515 119675 78 961 120262 376 460 619 703 924 121009 219 432 122074 231 439 620 123291 98 681 758 507 933 124106 478 500 54 952

125011 126099 199 447 518 667 750 823 900 127253 425 549 975 128039 500 129092 297 476 608 70 130142 60 597 812 937 131203 708 20 132258 321 69 482 675 86 775 96 905 20 74 133138 95 218 376 94 490 672 702 134025 100 43 262 386 422 99 664 135188 136214 38 801 137148

Konferencja wojewody Raczkiewicza w Bydgoszczy.

Z okazji swego pobytu w Bydgoszczy p. wojewoda przyjął wczoraj w starostwie prezesa Sądu Okr. p. Plejewskiego i prokuratora Łukawskiego. Poza tym odbył konferencję z prezydentem miasta Barciszewskim na szereg tematów gospodarczych m. in. omówił kwestię bezrobocia. Towarzyszący panu wojewodzie naczelnik Pawlikowski przeprowadził w ciągu dnia wczorajszego inspekcję referatów w starostwie bydgoskim.

——«:»——

— **Najlepsze źródło zakupu dla pań.** Uwagę przechodniów zwraca na siebie piękna wystawa firmy J. Wański ul. Gdańska 39, róg Śniadeckich. Piękne wełny na płaszcze, suknie i kostiumy, jedwabie w modnych kolorach, ciepłe i praktyczne swetry, bielizna damska, pończochy — zwracają na siebie uwagę naszych Pań. Gdy dodamy do tego obfity wybór towarów, w jakie zaopatrzyła się f-ma Wański na święta oraz prawdziwie gwiazdkowe ceny, to nie potrzebujemy naszych Pań przekonywać, że tam znajdą najlepsze źródło zakupu.

— **Na gwiazdkę dla biednych dzieci** złożył p. Kułaszko, właściciel kina „Apollo“ zł 50 do dyspozycji Schroniska dla Niewidomych i Konferencji Pań parafii Św. Wincentego a Paulo na Bielawkach. Dyrektor Okr. Poczt i Telegrafów, inż. Wł. Kozubek złożył zamiast życzeń świątecznych i noworocznych zł 30 na gwiazdkę dla najbiedniejszych dzieci bezrobotnych, pozostających pod opieką Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

— **Na szkołę w Żegiestowie-Zdroju.** W związku z artykułem pt. „Dla polskich dzieci nie ma polskiej szkoły“ złożyli pp. Józefostwo Zakrzewscy zł 5 na szkołę ks. Skwiruta w Żegiestowie-Zdroju i zapraszają do kontynuowania łańcuszka p. mec. Wirskiego, p. prezydenta Chmielarskiego i p. prof. inż. Gałęzowskiego.

— **Uwaga Rzemieślnicy!** W piątek, 16 bm. o godz. 20-tej odbędzie się w sali Resursy Kupieckiej zebranie Polskiego Związku Zachodniego. Prosimy wszystkich rzemieślników o gremialne przybycie na powyższe zebranie, albowiem poruszone zostaną aktualne zagadnienia w kierunku unarodowienia rzemiosła i handlu polskie-

— **Praktyczne podarki gwiazdkowe u Mixa.** W znanym najstarszym bydgoskim składzie artykułów toaletowych i mydeł firmy Mix przy ul. Gdańskiej 10 znajdujemy pierwszorzędne prezenty gwiazdkowe z dziedziny perfumerii i kosmetyków, w luksusowych opakowaniach. Towary i wyroby Mixa mają już od dziesięciu lat swą ustaloną opinię, wobec czego prezenty, zakupione w tej renomowanej firmie dają każdemu maksymum zadowolenia

——«:»——

Najlepszą gwiazdką dla biednych dzieci. Ofiara na Pomoc Zimową —

Komunikat Pom. Zw. Prac. Handlowych
z siedzibą w Bydgoszczy.

Dziś, w piątek, 16 bm. odbędzie się o godzinie 20 w Resursie Kupieckiej zebranie plenarne. Porządek obrad przewiduje tym razem referat przedstawiciela urzędu przemysłowego w Bydgoszczy z Zarządu Miejskiego. Referat ten będzie dla sfery pracowniczej w handlu zawierał bardzo ważne zagadnienia kupieckie. Jako drugi ważny punkt sprawa obchodu gwiazdkowego oraz inne ważne sprawy organizacyjne.

W niedzielę, 18 bm. o godz. 20 odbędzie się w Resursie Kupieckiej tradycyjny obchód gwiazdkowy P. Z. P. H. z udziałem duchowieństwa, samodzielnego kupiectwa i wielu innych przedstawicieli organizacyj. Obchód urozmaicony będzie koncertem, deklamacjami, śpiewem solo. Punktem kulminacyjnym jest przemówienie kaznodziei i pojawienie się gwiazdora. Zaznacza się, że tego roku odbędzie się wzajemne obdarowywanie podarunkiem gwiazdkowym, tj. wszyscy otrzymają paczki. Z uwagi na niezwykle interesujące zagadnienia, udział wszystkich członków P. Z. P. H. na zebraniu jest konieczny i obowiązkowy. Uprasza się o punktualne przybycie.

—«:»—

Spełń nakaz serca i sumienia:
Złóż ofiarę na Pomoc Zimową.

Obywatele - Polacy!

W niedzielę, dnia 18-go grudnia br. w mieście naszym odbędą się wybory do Rady Miejskiej. Dzień ten przesądzi na lat 5 o kierunku gospodarki naszego miasta i o tym, jaki charakter mieć będzie przyszły samorząd Bydgoszczy.

PRZEDWYBORCZE ZGROMADZENIE PUBLICZNE

odbędzie się **w piątek,** dnia 16 grudnia 1938 o godzinie 19-tej **w sali „Patzera"** (Gabriel) przy ul. Św. Trójcy nr 33. Przemawiać będą: **red. Felczak i kandydaci II, III i IV Okręgu Wyborczego.** Uprasza się o liczny udział Obywateli.

Stronnictwo Pracy - Koło Wilczak-Okole.

ZMARLI:

Śp. **Stefan Hennig,** lat 70, w Kartuzach.
Śp. **Pelagia Górnasiowa,** lat 49, w Gnieźnie.
Śp. **Wojciech Lewandowski** w Poznaniu.
Śp. **Julianna z Tubackich Piasecka,** lat 54, w Gnieźnie.
Śp. **Władysława z Milochów Kroplewska.** lat 32, w Charzykowach.
Śp. **Józef Kowalewski** w Gnieźnie.
Śp. **inż. Antoni Błażewski,** lat 50, w Szamotułach.
Śp. **Leon Potulski** w Starogardzie;
śp. **Eufemia z Żelewskich Drzewicka** w Poznaniu.
śp. **Franciszek Murkowski,** lat 77 w Dolsku;

Sensacyjna zmiana w Pudrach do Twarzy

Precz z nienaturalnym wyglądem „maquillage'u"

NOWY PUDER NIEWIDZCZNY NA SKÓRZE NADAJE CUDOWNE NATURALNE PIĘKNO

Eleganckie Francuzki lansują nową modę. Znalazły one nowy puder do twarzy, nadający brzoskwiniową cerę bez śladu połysku przez cały dzień.

Tajemnica polega na nowym sposobie fabrykacji, dzięki któremu najcieńszy puder, trzykrotnie przesiewany przez jedwabne sita, jest zmieszany z Podwójną Pianką Kremową. Ten najnowszy system—wynik długoletnich dociekań francuskich chemików—został obecnie opatentowany przez firmę Tokalon. Puder Tokalon kładzie na zawsze kres połyskowi nosa i tłustości skóry. Nadaje niezwykle piękną cerę, która pozostaje absolutnie matowa przez 8 godzin. Ani wiatr, ani deszcz lub pocenie się nie spowodują już połysku Pani skóry o ile używa Pani Pudru Tokalon „matującego" spreparowanego według oryginalnego francuskiego przepisu znakomitego paryskiego Pudru Tokalon. Nada cerze Pani świeżość i piękno płatków różanych i spotęguje w dwójnasób Jej urodę. Żądaj Pudru Tokalon—istnieje w dwunastu prześlicznych odcieniach. Zł 1 40 i zł. 2 50. Dzięki specjalnej organizacji każda czytelniczka niniejszego pisma może otrzymać Luksusową Kasetkę Piękności, zawierającą 6 próbek Pudru Tokalon, w różnych odcieniach, które może sama wypróbować. Kasetka zawiera również Odżywcze Kremy Tokalon na dzień i noc. Należy tylko nadesłać zł. 0,50 w znaczkach na koszty przesyłki, opakowania i inne wydatki. „Ontax" oddział 10—A, Warszawa, Stępińska 9.

23559

Najtaniej kupisz

pierścionki, kolczyki, naszyjniki i inną biżuterię. Zegarki, kryształy i t. d.

w znanej solidnej firmie

W. SKORACZEWSKI

Bydgoszcz, Gdańska 5, tel. 1826.

Przyjmuję asygnaty „KREDYT".

W myśl par. 83 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25. 6. 1932 o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62 poz. 580) 2 Urząd Skarbowy w Bydgoszczy podaje do ogólnej wiadomości, że dnia **20 grudnia** 1938 r. o godz. 10 w lokalu H. i R. Chajmowicz przy ul. Grudziądzkiej 13 celem uregulowania zaległych należności odbędzie się sprzedaż z licytacji niżej wymienionych przedmiotów: 600 szczotek do ubrań, włosie, szelak, skóra do wyściełania mebli, materiały, gobeliny, klej stolarski, trzcina, drut i surowiec na szczotki, oszacowane na sumę 6966.— zł.

Naczelnik Urzędu (Mgr Rożankowski).

Numer akt: Km V. 365/38.

Obwieszczenie o licytacji ruchomości. Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy V rewiru Stefan Jaroszyński, mający kancelarię w Bydgoszczy, ul. Gdańska nr 58, na podstawie art. 602 k. p. c. podaje do publicznej wiadomości, że **dnia 21 grudnia 1938 r.** o godz. 12 w Bydgoszczy, ul. Jasna nr 23 odbędzie się 1-sza licytacja ruchomości, należących do Bronisława Rozmarynowskiego, składających się z bufetu, kredensu, stołu, 6 krzeseł, obrazu, lampy elektr., leżanki, garnituru do palenia i garnituru na biurko, oszacowanych na łączną sumę zł 585. Ruchomości można oglądać w dniu licytacji w miejscu i czasie wyżej oznaczonym.

Bydgoszcz, dnia 10 grudnia 1938 r.

23608 **Komornik** (—) Jaroszyński.

Łyżwy - narty, wiązania do nart, *sanki*

poleca (23419

Neumann & Knitter

Telefon 81-41 **Bydgoszcz, Niedźwiedzia 1**

POLECENIA

Piece żelazne rury i kolana
poleca po niskich cenach
B. K... arek
Bydgoszcz, ul. Podwale 12 naprzeciw Hali Targowej.
22919

Na gwiazdkę
obuwie poleca najtaniej Jezuicka 10. (23573

Abażury
wykonuje solidnie tanio. Kozłowska, Śniadeckich 47 II ptr. 13905

Pianina
Pfitzenreuter, Pomorska nr 27. 13908

KUPNA

Kupię
za gotówkę mały Polski Fiat. Stawecki, Bernardyńska, warsztat rowerowy. 13890

Wosk
każdą ilość kupuję. Oferty z ceną do Bałtyk, fabryka świec, Gdynia, Śląsk 17. 23510

LEKCJE

Matematyki
łaciny udzielam. Zgłoszenia Dziennik „Maturzysta". 23526

POSADY WOLNE

Służąca (13896
czysta, pracowita potrzebna. Restauracja, Gdańska 42.

Panienka
do obsługi gości potrzebna Gdańska 58. 23574

Potrzebna
dziewczyna do wszystkiego. Gdańska 61—4. (13907

Pomocnik
fryzjerski młodszy, dobra siła zaraz potrzebny. Napierała, Szubin. (13902

Przyochdnia
potrzebna Pierackiego 11. (13901

Zdolną
retuszerkę przyjmę od zaraz, posada stała. Fotograf A. Swinarek, Rakoniewice. 23547

Uczeń
piekarski potrzebny. Saperów 75. 13891

Ćwikiera
maszynowego poszukuje od zaraz Fabryka obuwia Minerwa, Chrobrego nr 11. 13838

Panienkę
do bufetu i obsługi gości siłę rutynowaną od zaraz poszukuję, przy wolnym utrzymaniu i dobrym wynagrodzeniu. Zgł. z fotografią. Cukiernia Puczyńskiego, Chełmno, Pomorze. (23546

Ekspedientka
na wypomóżkę. Bakon, Kujawska 7. 23598

Panna
do obsługi gości, przystojna, inteligentna, siła fachowa może się zaraz zgłosić. Oferty z fotografią Kucharski, cukiernia, Swiecie, Rynek. 23582

Pianista
akordion potrzebny od 26 grudnia. Kawiarnia Puczyński, Chełmno. (23580

Panienka
do dzieci potrzebna. Petersona 8, m. 4. (23578

Potrzebna 23587
od zaraz lub 1-go zdolna ekspedientka do składu rzeźnickiego. R. Wolniewicz, Niedźwiedzia 5.

Kucharz
dobry fachowiec potrzebny od 1. 1, posada stała. Zgłoszenia **Gdynia** Bar Okocim, 10 Lutego 19. (23583

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów
kucharzy poleca Związek Gastronomiczny, Plac Piastowski, telefon 11-63 (19406

Wykwalifikowana
kelnerka obejmie posadę za skromnym wynagrodzeniem w cukierni. Oferty filia Dzien. „Cukiernia". 13892

Do większego przedsiębiorstwa przemysłowego w większym mieście na Pomorzu poszukujemy zdolnej, energicznej siły jako

szefa biura.

Panowie o dobrych kwalifikacjach handlowych z korespondencją polsko-niemiecką, znajomością ustaw, bilansiści, którzy mogą się wykazać pierwszorzędnymi poleceniami, zechcą złożyć wyczerpujące podania do **Biura Ogłoszeń „PAR" Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod „Szef".**

23534

Ogłoszenia do niedzielnego numeru „Dziennika Bydgoskiego"

prosimy ze względu na wielką objętość tego numeru i wielką ilość ogłoszeń nadesłać JUŻ W PIĄTEK DO GODZINY 6 PO POŁ. gdyż wcześniejsze złożenie ogłoszenia umożliwia nam w pełni zadowolić inserenta i gustownie wykonać ogłoszenie. Dlatego w interesie własnym każdego inserenta radzimy do niedzielnego numeru nadesłać ogłoszenia już W PIĄTEK.

22545

NOWY SKŁAD NISKIE CENY

Polecam

garsonki, swetry, pończoszki
skarpety, rękawiczki

BIELIZNĘ damską — męską — dziecięcą,

Antoni Susała

Gdańska 20 a. **BYDGOSZCZ** Gdańska 20 a.

DZIERŻAWY

Ubikacje
fabryczne ca 180 mtr □ z połączeniem gazowym, elektrycznym na siłę i światło, nadające się również na składnice do wynajęcia. W. Piotrowski Dworcowa 22. (13889

42
morgi przedmieściu Bydgoszczy wydzierżawię okazyjnie. Sokołowski, Zduny 4—1. 13893

Ubikacje
jasne, duże i mniejsze do wynajęcia. Marszałka Focha 6-3. 22950

Ubikacja
fabryczna, nadająca się na fabrykę cukierków i wafli. Wiadomość Dworcowa 36—2. 13806

POKOJU POSZUKUJĄ

Klub
Sportowy poszukuje śródmieściu dużego próżnego pokoju na sekretariat z osobnym wejściem. Oferty pod „Klub" do Dziennika Bydgoskiego. 23452

Cena w tej rubryce 1 wiersz 50 gr

Kuch. umebl. Wzg. Dąbr. 6.

4 i 5 pokojowe:
komf. Jagiellońska 28—8

2 pokoje 23513
próżne przy ul. Długiej do wynajęcia. Zgłoszenia ul. Poznańska 26, skład.

3 pokojowe
mieszkanie z wygodami Curie Skłodowskiej 24. 23611

POKOJE WOLNE

Ładnie
umeblowany pokój, blisko dworca, do wynajęcia Warszawska 11/6. (23535

Słoneczny
utrzymaniem, także przyjezdnym. Zduny 13/2. (13894

RÓŻNE

Kosmetyczny
gabinet wydzierżawię, sprzedam. Dogodne warunki. Filia Dziennika „Dobrze prosperujący". 23610

Za długi (23538
żony mej Wandy i pasierba Maksa Rutkowskiego nie odpowiadam. Bronisław Stachowiak, Mazowiecka 2.

Grafolog
jasnowidz. Król. Jadwigi 13-6. (23572

Obelgę
rzuconą na pana Władysława Szymańskiego konduktora tramwajowego, zamieszkałego w Bydgoszczy, ulica Seminaryjna 12, cofam. Weronika Tomaszewska. (23566

Hollywood (23568
i Harem maski piękności. Aktualności paryskie Cedib. Słowackiego 1, tel. 1059. Porady bezpłatnie.

Chiromantka
przepowiada zdumiewająco Warmińskiego 17/4. (13900

Astrolog (13906
chiromantka przyjmuje Cieszkowskiego 12 parter.

Polecamy
naszą **kawę**
specjalną 22098
mieszankę świąteczną
za **1/8** kg **1.15**

C. Behrend & Co
Bydgoszcz, Gdańska 23.

Na gwiazdkę
dla pani perfum, kosmetyka, woda kwiatowa, kartonaż, manicur, rozpylacz. **Dla pana** woda na włosy, brylantyna, przybory do golenia, szczotka do włosów po cenach najniższych. **Drogeria „Flora"**, St. Bożeński, Gdańska 35. (2312)

Każda Pani
używa tylko latarkę kieszonkową Picollo, Mikro, Star, bo najtańsze, najwygodniejsze. 22339

Rzanny
Plac Teatralny 2 narożnik Frankego

Mile widziany prezent
to porcelana i sztućce
od **M. Chylińskiego**
ul. Sniadeckich nr 50.
23560

Ozdoby choinkowe karton już od . . . . 0.35 zł
Lichtarzyki tuzin . . 0,45 zł
Lichtarzyki kulkowe okazja i tuzin . . . 1,20 zł
Swieczki paczka . . 0.28 zł

Nowa Drogeria
Gdańska 61
róg Cieszkowskiego (23516
Stary Rynek 21.
Przyjmujemy asygnaty „Kredyt".

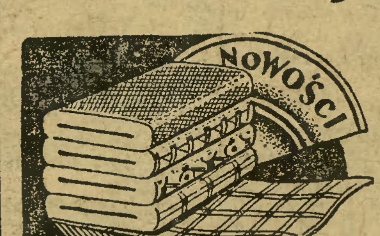
Orzechy włoskie
orzechy laskowe krajowe
pomarańcze, mandarynki
cytryny, figi etc.
poleca 23539
Hurtownia owoców
Bcia Kocjan
Pod Blankami 14
telefon 56-68

Konie tłuste
na rzeź do eksportu kupuje stale
W. Preuss, Bydgoszcz
Dworcowa 84
Tel. 33-55 (5223
2 830

Repertuar kin bydgoskich:

APOLLO: „Gra życia" z Carollą Lombard, premiera. Nadpr.: „Władzca prerii i nowy Tygodnik.
BAŁTYK: „Ostatni pociąg z oblężonego miasta" i „Strzał o północy".
KRISTAL: „Przebrzmiała melodia" i najnowszy Tygodnik Pata.
KAPITOL ul. Marcinkowskiego 4. Dziś i codziennie dwa filmy: „Darmozjad" z Wallace Beery i „Czar Cyganerii" z Kiepurą i Martą Eggerth.
LIDO: „Po wielkiej wojnie" i Tygodnik Pata.
MARYSIEŃKA: „Dama na dwa tygodnie" i Kronika oraz Tygodnik Pata.

To co najmodniejsze i wytworne

Tkaniny wełniane na płaszcze, suknie i kostiumy
Jedwabie w najnowszych kolorach i deseniach.
Bielizna damska, swetry i pończochy poleca tanio i w wielkim wyborze

J. Wański
Bydgoszcz, Gdańska 39, róg Sniadeckich.

Pięknym i trwałym prezentem
jest
zegarek wzgl. **biżuteria**
które znajdziesz w wielkim wyborze w znanej firmie

W. Szczepański, Mostowa 3
dawn. ul. Długa
RABAT GWIAZDKOWY.

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa

Garnitur damski koszulka, majteczki **Interlock** ciepłe 4.00
Garnitur damski koszulka, majteczki, **wełna z jedwabiem** 5.40
Garnitur damski koszulka, majteczki **Elastic**, bardzo miłe 2.85

Koszule damskie **nocne**, batystowe z kolorową obsadką 3.80
Koszule damskie **nocne**, jedwabne z motywem **Milian Ise** 13.50
Koszule damskie **nocne**, kolorowe **interlock**, ciepłe 5.15

Szlifery damskie trykotowe z ciepłą podszewką, kolorowe 1.35
Szlifery damskie wełniane, bardzo trwałe i praktyczne 1.90
Szlifery damskie dziane z czesankowej wełny, wzmacniane 8.00

Koszule sportowe flanelkowe, duży **asortyment** 4.95
Koszule i piżamy marki **Hämmerle**, jedyne tego rodzaju . . . .
Koszule wierzchnie popelinowe, modne desenie trwałe kolory 8.50

Rękawiczki „Angora" wełniane, granatowe 1.00
Rękawiczki skórzane „Nappa" na wełnie i pasku 5.40
Rękawiczki Karlsbadzkie, czysta wełna, bardzo trwałe 2.25

Szale i chustki męskie w jedwabiu i wełnie modne . . . . . **1.20** do 4.00
Szale i apaszki w jedwabiu i wełnie dla Pań . . . . . . **0.90** do 4.70

Krawaty — Kołnierzyki
Getry — Podwiązki
Szelki — Skarpety

Niedźwiadki 4 wzgl. 5 częściowe, czysta wełna 9.80
Garniturki czapka i szal, komplet, czysta wełna 4.00
Ubranka chłopięce marynarskie, granatowe, najwyższej jakości 19.50

Chusteczki do nosa białe i kolorowe, damskie, duży wybór 0.30
Chusteczki do nosa męskie, białe i kolorowe, modne ciemne desenie . . 0.45
Chusteczki kieszonkowe w jedwabiu i makko, modne 0.75

Pończochy damskie w jedwabiu, duży asortyment kolorów 1.95
Pończochy damskie naturalny jedwab, duży wybór modnych kolorów . .
Pończochy damskie w cienkiej jedwabnej gazie, pierwszej jakości 4.00

Kalesony i koszule męskie
półwełniane i kamgarnowe (Jaegerowskie) we wszystkich wielkościach, także **dla tęgich panów.**

Nowości w damskich i męskich swetrach-pulowerach

Przyjmujemy asygnaty „KREDYT"

A. i W. Ziętak
Bydgoszcz Mostowa 7

23558

SPRZEDAŻE

Urządzenie 35523
składowe ze szufladami na sprzedaż. Wiadomość „Dekora", Gdańska 22.

Dom
dwupiętrowy z ogródkiem sprzedam, cena 55.000 zł. Dr Felberbaum, Chrobrego nr 19. 13785

Choinki!
Większa ilość choinek od 0,5—2 m wysokości do sprzedania hurtem zaraz w pobliżu Bydgoszczy. Wiadomość telef. 13-27. (13853

Karakuły
dobrym stanie korzystnie sprzedam. Izbicka, Słowackiego 1, tel 10 59. (23567

Palarnię 23565
kawy słodowej, dzienna produkcja 16 ctr. sprzedam. Zgłoszenia „Palarnia" Dziennik Bydgoski.

Króliki 23581
czystej rasy Szenszyla, para 6 zł sprzedaje Chłapowska, Bagdad, Wyrzysk

Swiatowid
od 1926—32 roku 7 roczników, 13 książek, pięknie oprawione, nie używane sprzedam **okazyjnie.** Kledzik, **Gdynia,** Skwer Kościuszki 24. 23579

Pianino
dobre sprzedam. Gdańska 22 m. 6. 13899

Materiały
piśmienne i urządzenie składowe sprzedam bardzo korzystnie byle zaraz. Gdańska 114—1. (13903

Stoliki
do radia orzechowe tanio sprzedaje Bernard Nowak Długa 10. Uwaga na imię Bernard. (23487

Samochód
model sport. Skoda Roadster, 12,000 km, prawie nowy, wykonanie luksusowe, sprzedam. Obejrzeć niedzielę 9—12. Kaszubska 5. 23549

Jadalnia 13897
dębowa. Jodłowa 8—1.

Jadalkę
sypialkę brzozową. Kościuszki 4—6. 13895

Piec
żelazny szamotowy sprzedam. Szczepański, Gdańska 127. 13898

Sprzedam
z powodu likwidacji mieszkania meble, odstąpię 3 pokoje. Sienkiewicza 53—4. 13904

50 ctr
siana z łąk nadnoteckich sprzeda Schröder, Szkocja poczta Rynarzewo. (23439

OSKAR MEYER
wł. JASIEŃSKA i ZELLER
BYDGOSZCZ, GDAŃSKA 21
Sumienne wykonanie wszystkich okularów.
Barometry, termometry, lornetki polowe i teatralne, lupy, cyrkle. (20892

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

CHODNIKI kokosowe
w różnych szerokościach i kolorach.
BOUCLE - JUTOWE i t. p.
Dywany boucle - dywaniki
Materiały dekoracyjne - obicia meblowe
po cenach gwiazdkowych poleca
Eryk DIETRICH
BYDGOSZCZ, Gdańska 78 tel. 37-82
Filia Długa 13. (23418

H. Zielińska
artykuły męskie
Przyjmuje asygnaty „Kredyt"

Dla Pana 23569
praktyczne **podarki gwiazdkowe**
BYDGOSZCZ, ul. Gdańska 5.

W CYRKU.

— Ty nieznośny chłopcze! Jak śmiesz wyśmiewać się ze swego ojca!

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł. na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych, 50 % drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25 % dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20 % drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Odpowiedzialni redaktorzy: za politykę wewnętrzną i społeczną: Zygmunt Felczak; politykę zagraniczną i gospodarczą: mgr Stanisław Strąbski; dział literacki i felieton: Henryk Kuminek; wiadomości z Wielkopolski i Pomorza i dział sportowy: Józef Kołodziejczyk; kronikę lokalną: Aleksander Kiedrowski; dział kobiecy i „Swiatek dziecięcy: Janina Hernetówna; rozmaitości, wiadomości z kraju i ze świata: Edmund Klessa; programy, zagadnienia radiowe i wiadomości ze Wschodu: Wincenty Sławiński; dział rolniczo-ogrodniczy: Dyonizy Wesołek. Ogłoszenia i reklamy: Władysław Żewicki. Zarządzający drukarnią: Ignacy Balwiński. Za wiadomości z Gdyni: Zofia Żelska-Mrozowicka w Gdyni; za kronikę toruńską: Roman Kobierski w Toruniu.